

Ankestyrelsens undersøgelse af

Kommunernes indsats på området for unge kriminelle

Maj 2012

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1 Forord	1
2 Sammenfatning og konklusion	2
2.1 Karakteristisk af barnet eller den unge og kriminaliteten	2
2.2 Ankestyrelsens samlede vurdering af sagerne	3
3 Baggrund og metode	6
3.1 Baggrund	6
3.2 Metode for politiets oversendelse af orienteringer til Ankestyrelsen	6
3.3 Ankestyrelsens sagsbehandling	8
3.4 Metodemæssige afgrænsninger	9
4 Lovgrundlag	10
4.1 Kriminalitetshandleplaner og foreløbige handleplaner	10
4.2 Tilbud om udslusning	12
5 Oplysninger om den unge	14
5.1 Køn og alder på barnet eller den unge	14
5.2 Kommunernes tidligere kendskab til barnet eller den unge kriminelle	15
6 Indledende sagsbehandling	19
6.1 Kriminaliteten	19
6.2 Inddragelse af forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge	22
6.3 Inddragelse af fagfolk	23
6.4 Foreløbig handleplan	25
6.5 Kriminalitetshandleplanen	32
6.6 Frihedsberøvelse	36
7 Kommunens reaktion	39
7.1 Børnefaglig undersøgelse	39
7.2 Kommunens afgørelser	40
7.3 Støtteforanstaltninger	41
8 Ankestyrelsens vurdering og reaktion	44
8.1 Ankestyrelsens vurdering	44
8.2 Ankestyrelsens reaktion	50
8.3 Søskende-sager	55
9 Plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet	57
9.1 Lovgrundlag	57
9.2 Ankestyrelsens indhentelse af kommunernes planer	57
9.3 Forskellige typer planer	58
9.4 Fælles karakteristika ved planerne	59

KOMMUNERNES INDSATS PÅ OMRÅDET FOR UNGE KRIMINELLE

Titel Kommunernes indsats på området for unge kriminelle
Udgiver Ankestyrelsen, maj 2012
ISBN nr 978-87-7811-173-9
Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, 1256 København K
Telefon 33 41 12 00
Hjemmeside www.ast.dk
E-mail ast@ast.dk

1 Forord

Med regeringsaftalen *"Ny start – mere konsekvens, opfølgning og omsorg. En markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet"*, var det blandt andet et ønske at sikre konsekvent kommunal indsats overfor kriminelle unge. Det betød, at der ved satspuljeforhandlingerne i 2009 blev afsat midler til, at der over en 3årig periode skal ske en særlig intens opfølgning og kvalitetssikring af kommunernes indsats over for børn og unge, der mistænkes for at have begået kriminalitet.

Kvalitetssikringen sker ved, at Ankestyrelsen over en 3årig periode – startende 1. juli 2010 – skal orienteres af politiet om en stikprøve på 300 underretninger årligt, hvor politiet har underrettet de sociale myndigheder om kriminelle børn og unge. Underretningerne skal omhandle børn og unge under 18 år, som har begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet.

En arbejdsgruppe har på den baggrund med deltagelse af Rigspolitiet, Socialministeriets departement og Ankestyrelsen udarbejdet en model for politiets orientering til Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen skal i de 300 årlige sager indhente sagsakter i kommunerne og vurdere kommunernes indsats over for den pågældende unge. Herunder om kommunerne sætter hurtigt, konsekvent og tilstrækkeligt ind, når børn og unge begår kriminalitet. Ankestyrelsen kan som led i egendriftsbeføjelsen behandle sagerne efter servicelovens § 65, hvis kommunens indsats i den enkelte sag ikke lever op til kravene i loven.

Ankestyrelsen skal desuden årligt udarbejde en rapport, som kortlægger kommunernes indsats over for børn og unge mistænkt for kriminalitet. Denne rapport er den første siden ordningens ikrafttræden og dækker underretninger fra politiet til kommunerne i perioden 1. juli 2010 til 1. juli 2011.

Ankestyrelsen

2 Sammenfatning og konklusion

Efter servicelovens § 65 a skal politiet hvert år skriftligt orientere Ankestyrelsen om i alt 300 repræsentativt udvalgte underretninger til kommunerne vedrørende børn og unge, der mistænkes for at have begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet.

Ankestyrelsen har med denne undersøgelse vurderet 284 sager om børn og unge, der mistænkes for at have begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet.

Vurderingen har bestået i to dele og bygger på de dokumenterede oplysninger i sagerne. Ankestyrelsen har således i den konkrete sag først vurderet om kommunen allerede på tidspunktet for behandlingen af sagen gør tilstrækkeligt for barnet eller den unge. Dernæst har Ankestyrelsen vurderet om kommunen har sat hurtigt, konsekvent og tilstrækkeligt ind, når barnet eller den unge er mistænkt for at have begået kriminalitet. Den sidste del af vurderingen er blandt andet foregået ved registrering af forskellige faktuelle oplysninger i sagen samt vurdering af, hvorvidt de særlige lovregler, der omhandler børn og unge, der mistænkes for kriminalitet, er overholdt.

Der har ved registreringen af sagerne været fokus på kriminalitetens art, oplysninger om barnet eller den unge og dennes familie, herunder kommunens tidligere kendskab til familien, samt reglerne om foreløbige handleplaner og kriminalitetshandleplaner.

2.1 Karakteristisk af barnet eller den unge og kriminaliteten

Undersøgelsen viser, at der er visse fælles karakteristika ved flere af de børn og unge, som mistænkes for at have begået kriminalitet. "Den typiske unge kriminelle" er således karakteriseret ved at være en dreng på 16 eller 17 år, hvor kommunen ofte har kendskab til den unge i forvejen enten på grund af tidligere kriminalitet, tidligere underretninger eller andre sociale problemer. Den unge har desuden skoleproblemer, herunder uregelmæssig skolegang, og ofte misbrugsproblemer. Derudover har kommunen også ofte et kendskab til den unges familie.

Undersøgelsen viser endvidere, at kriminaliteten, som børnene eller de unge er mistænkt for at have begået, spænder fra mindre alvorlige forhold som for eksempel butikstyveri til meget alvorlig kriminalitet som for eksempel røveri. Den kriminalitet, som efter reglerne med sikkerhed hører til betegnelsen "voldskriminalitet og anden alvorlig kriminalitet" udgør lidt under halvdelen af sagerne.

En af årsagerne til, at der i de undersøgte sager også indgår sager, hvor kriminaliteten ikke betragtes som alvorlig er, at politiet også orienterer Ankestyrelsen om sager, hvor barnet eller den unge har begået gentagen kriminalitet, men hvor det aktuelle forhold

ikke betragtes som alvorlig kriminalitet. Der forekommer således tilfælde, hvor kommunerne modtager underretninger om forhold, som de betragter som bagatelagtig kriminalitet, og derfor ikke foretager sig noget i den anledning. I nogle tilfælde fremgår det, at sagsbehandleren aldrig har fået kendskab til det kriminelle forhold fordi SSP-medarbejderen ikke har videreformidlet oplysninger herom, eller at der ikke er registreret tidligere kriminalitet, fordi det har været bagatelagtigt, eller fordi tidligere underretninger er sket til en anden (tidligere) kommune.

2.2 Ankestyrelsens samlede vurdering af sagerne

Samlet set vurderer Ankestyrelsen, at lovgivningen på området er fyldestgørende overholdt i 52 procent af sagerne. Lidt under halvdelen af sagerne er dermed ikke behandlet i overensstemmelse med reglerne. Af de undersøgte sager har Ankestyrelsen besluttet at mødebehandle 14 sager.

De hyppigste årsager til, at afgørelserne vurderes ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen er:

- at reglerne om udarbejdelse af en foreløbig handleplan ikke er overholdt, herunder at 7-dages fristen ikke er overholdt
- at reglerne om udarbejdelse af en kriminalitetshandleplan ikke er overholdt
- at kommunen burde have reageret på tidligere underretninger
- at kommunen burde have iværksat foranstaltninger tidligere

2.2.1 Foreløbige handleplaner

Undersøgelsen viser, at i 77 procent af de sager, hvor det er vurderet, at lovgivningen ikke er overholdt, burde der have været udarbejdet en foreløbig handleplan.

Udarbejdelse af en foreløbig handleplan skal sikre en tidlig og hurtig indsats i de sager, hvor der er tale om voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet.

Modtager kommunen en underretning, om at et barn eller en ung er mistænkt for at have begået kriminalitet, skal det vurderes, om der er tale om voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Denne afgrænsning kan være vanskelig for så vidt angår "anden alvorlig kriminalitet", idet den i mange tilfælde afhænger af en konkret vurdering af situationen og barnet eller den unge. I nogle tilfælde vil kommunens vurdering af kriminaliteten medføre, at kommunen ikke opfatter den kriminalitet, som politiet underretter om, som alvorlig.

Hvis kriminaliteten er omfattet af de særlige regler om en tidlig og hurtig indsats, er det derefter vigtigt inden for 7-dages fristen at overveje og tage stilling til, hvad der her og nu skal gøres for at hindre, at barnet eller den unge begår ny kriminalitet. Da der ikke er opstillet formkrav til den foreløbige handleplan, vil det være tilstrækkeligt, at det for eksempel af journalen eller lignende fremgår, hvad der gøres her og nu. Ved indkaldelse af barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaver til en samtale er det dog en

forudsætning, at kommunen følger op på denne henvendelse, herunder eventuelt følger op på andre konkrete omstændigheder i sagen.

De planer vedrørende en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet, som Ankestyrelsen har modtaget, viser, at kommunerne overordnet set er opmærksomme på vigtigheden af den hurtige indsats.

2.2.2 Kriminalitetshandleplaner

Et andet væsentligt problem i mange af de undersøgte sager er, at der ikke er udarbejdet en kriminalitetshandleplan, selvom der burde (i 67 procent af sagerne).

Udarbejdelse af kriminalitetshandleplanen skal sikre, at der iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats over for barnet eller den unge, der er mistænkt for at have begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Samarbejdet med barnet eller den unge og dennes familie er vigtigt.

Der er heller ikke ved kriminalitetshandleplanen opstillet egentlig formkrav, men kriminalitetshandleplanen skal angive formålet med indsatsen samt hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Derudover skal planen bygge på retningslinjerne i servicelovens § 140 om handleplaner. Der er desuden ikke fastsat en tidsfrist for, hvornår kriminalitetshandleplanen skal være udarbejdet.

Foreligger der allerede en handleplan efter servicelovens § 140 i forbindelse med foranstaltninger om for eksempel kontaktperson eller anbringelse uden for hjemmet, skal der ikke nødvendigvis udarbejdes en kriminalitetshandleplan, men det er vigtigt, at den foreliggende handleplan forholder sig til indsatsen mod kriminalitet.

2.2.3 Tidligere indsats

Ankestyrelsen har desuden i en del sager vurderet, at kommunen burde have reageret på tidligere underretninger eller burde have iværksat foranstaltninger tidligere.

Disse sager omhandler børn eller unge, der i de fleste tilfælde har de fællestræk, der er omtalt ovenfor. Derudover har disse børn eller unge også ofte forskellige og komplicerede problemstillinger samt langvarige forløb i kommunen, og barnets eller den unges kriminalitet er i mange tilfælde afledt af andre problemstillinger end den kriminalitet, som politiet har underrettet om.

Disse sager stiller særligt store krav til sagsbehandlingen, herunder opfølgning i sagen, og kræver ekstra fokus på en hurtig og konsekvent indsats.

I den forbindelse bemærkes, at undersøgelsen endvidere viser, at kommunerne i de undersøgte sager også på trods af visse sagers tyngde og kompleksitet ikke har anvendt muligheden for vejledende rådgivning fra VISO. VISOs rådgivningsforpligtelse blev den 1.

juli 2010 udvidet til i en 3-årig periode også at omfatte vejledende rådgivning til kommuner om indsatser til at forebygge kriminalitet i forhold til enkeltsager.

I de sager, som Ankestyrelsen har besluttet at behandle på et ankemøde, indgår også sager, hvor det er vurderet, at kommunen burde have reageret tidligere i sagsforløbet med relevant og tilstrækkelig støtte.

3 Baggrund og metode

3.1 Baggrund

Den 1. juli 2010 trådte reglerne om styrkelse af indsatsen over for kriminelle unge i kraft. Med en ny bestemmelse i serviceloven – § 65 a – er politiet blevet forpligtet til årligt at orientere Ankestyrelsen om 300 repræsentativt udvalgte underretninger til kommunerne om børn og unge, der mistænkes for at have begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet.

Formålet med orienteringen om underretningerne er, at Ankestyrelsen via stikprøvekontrollen kan efterprøve, om kommunerne opfylder deres forpligtelse og har handlet tilstrækkeligt over for det udsatte barn eller den unge, som underretningen omhandler.

Ankestyrelsen indhenter i de 300 sager løbende sagsakter fra kommunerne og vurderer kommunernes indsats over for barnet eller den unge, herunder om kommunerne sætter hurtigt, konsekvent og tilstrækkeligt ind, når børn eller unge begår kriminalitet. Hvis Ankestyrelsen vurderer, at kommunerne i de konkrete sager ikke har foretaget eller truffet de i loven foreskrevne fornødne sagsbehandlingsskridt eller afgørelser i overensstemmelse med barnets eller den unges bedste, kan Ankestyrelsen efter servicelovens § 65 behandle sagen.

Med udgangspunkt i stikprøverne skal Ankestyrelsen årligt udarbejde en rapport, som kortlægger kommunernes indsats over for børn og unge, der er mistænkt for kriminalitet.

3.2 Metode for politiets oversendelse af orienteringer til Ankestyrelsen

Der er aftalt en model, hvor Rigspolitiet hver den 15. i måneden sender en liste med orientering om 25 tilfældigt udvalgte børn og unge, som er mistænkt for at have begået voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet. Politiet skal i den foregående måned have underrettet de kommunale myndigheder om forseelsen.

Den første liste blev således modtaget i Ankestyrelsen den 15. august 2010, omhandlende børn og unge mistænkt for at have begået kriminalitet i perioden 1. juli 2010 til 31. juli 2010.

For at sikre geografisk spredning er det aftalt, at orienteringerne skal fordele sig på alle politikredse efter følgende fordelingsnøgle:

- Politikreds 1-10 (uden for København): 20 underretninger (2 per kreds)
- Politikreds 11 (København) 4 underretninger
- Politikreds 12 (Bornholm) 1 underretning

Politiet har oplyst, at det samlede antal underretninger til kommunerne det seneste år har været ca. 5.000. De 300 orienteringer om underretninger, som årligt sendes videre til Ankestyrelsen udgør således ca. 6 procent.

Proces for politiets skriftlige underretning til kommunerne

Som led i den styrkede indsats over for kriminelle børn og unge blev det indført, at alle politiets underretninger til kommunerne om kriminelle børn og unge fremover skal foretages skriftligt. Der er derfor oprettet et system i politiet, som betyder, at kommunerne ugentligt (hver mandag) modtager lister med børn og unge, som har begået kriminalitet (voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet) i den forgangne uge.

Politiet har i de fleste tilfælde været i kontakt med kommunen i umiddelbar tilknytning til den kriminelle handling for eksempel i forbindelse med en afhøring, men denne kontakt kan være sket mundtligt. Mandagslisterne sikrer, at kommunerne underrettes skriftligt. Der kan imidlertid også være tilfælde, hvor kommunen først hører om barnet eller den unge via mandagslisten.

3.2.1 Politiets oplysninger til Ankestyrelsen

Orienteringslisten til Ankestyrelsen indeholder alene oplysninger, som gør det muligt for kommunerne at identificere sagen, og som er nødvendige for Ankestyrelsens behandling af sagen forud for modtagelse af akter fra kommunen. Orienteringen indeholder barnets eller den unges cpr.nr., politiets journalnummer, politikreds, kommunenavn, dato for underretning til kommunen og en kort benævnelse af kriminaliteten.

3.2.2 Definition af kriminalitetsbegreber

Politiet skal udvælge underretninger, hvor barnet eller den unge er mistænkt for at begå voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller gentagen kriminalitet. Der er ikke entydige definitioner på de tre kategorier af kriminalitet. Socialministeriet har fastsat følgende retningslinjer til politiet om kriterier for udvælgelse af sager:

Voldskriminalitet omfatter alle former for kriminalitet, hvori vold er involveret.

Med *anden alvorlig kriminalitet* menes voldtægt, røveri, indbrud, omfattende tyveri, herunder tyveri fra automater, bokse, boliger og institutioner samt grovere former for hærværk.

Med *gentagen kriminalitet* menes, at barnet eller den unge gentagne gange har begået kriminalitet, uanset kriminalitetens art. Det kan for eksempel være mindre former for hærværk, herunder graffiti, mindre omfattende tyveri, herunder butikstyveri af en vare af en vis værdi og brugstyveri af for eksempel knallert eller bil. Kravet er blot, at handlingen er i strid med straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller anden relevant lovgivning.

Den gentagne kriminalitet kan indikere, at barnet eller den unge kan være på vej ud i mere alvorlig kriminalitet, og at der bør gribes ind for at forebygge dette.

Det skal bemærkes, at der ikke er sammenfald mellem ovenstående begreber og ordlyden af servicelovens § 57 c, der alene omtaler voldskriminalitet og anden alvorlig kriminalitet, jf. også kapitel 4.1 og 6.1.

3.2.3 Politiets udvælgelse af sager til Ankestyrelsen

Politiet har på baggrund af ovenstående definitioner udvalgt en række gerningskoder, som opfylder kriterierne for voldskriminalitet og anden alvorlig kriminalitet.

For så vidt angår gentagen kriminalitet er udvælgelseskriteriet, at barnet eller den unge skal have begået kriminalitet mindst 3 gange inden for det seneste år.¹

Børn og unge, som har begået flere kriminelle forhold vil kun optræde på lister én gang årligt for at undgå, at Ankestyrelsen skal tage stilling til kommunernes sagsbehandling af samme barn eller unge flere gange.

3.3 Ankestyrelsens sagsbehandling

For at kommunerne har tid til at reagere på underretninger fra politiet, opretter Ankestyrelsen først sagen og indhenter sagsakter fra de relevante kommuner 2 måneder efter, at Ankestyrelsen har modtaget listen fra politiet om underretningen. Kommunerne bliver bedt om at indsende samtlige sagsakter. Ved manglende oplysninger er det lagt til grund, at sagen er behandlet i kommunen uden disse oplysninger.

Ankestyrelsen sender før akterne indhentes brev til forældremyndighedsindehaver og den unge, der er fyldt 15 år (for sager oprettet før den 1. januar 2011) og unge, der er fyldt 12 år (for sager oprettet efter den 1. januar 2011). Her informeres om orienteringen fra politiet til Ankestyrelsen, om Ankestyrelsens kompetence efter servicelovens § 65, og om at sagen vil indgå anonymt i Ankestyrelsens årlige rapport. Forældremyndighedsindehaver(e) bliver samtidig bedt om at give samtykke til, at Ankestyrelsen indhenter sagsakter i kommunen. Der gives en frist på en uge. Sagsakterne indhentes dog uanset forældrenes samtykke, jf. retssikkerhedslovens § 11 c.

Ankestyrelsen tager inden for 8 uger efter sagsoprettelsen stilling til, om sagen skal mødebehandles i Ankestyrelsen. Dette sker på baggrund af de fra kommunen modtagne sagsakter.

Sager oprettet efter 1. januar 2011 er ligeledes blevet vurderet af en psykologisk sagkyndig.

¹ Kommunerne kan opleve at modtage underretning om bagatelagte sager, hvis den foregående kriminalitet er sket i en anden kommune.

Efter Ankestyrelsens afslutning af den enkelte sag registreres forskellige oplysninger i et måleskema, der danner grundlag for den årlige rapport. Skemaet indeholder oplysninger om barnet eller den unge, herunder enkelte oplysninger om barnet eller den unges familie samt kommunens og Ankestyrelsens sagsbehandling.

3.4 Metodemæssige afgrænsninger

Ankestyrelsen har i opstartsfasen modtaget enkelte orienteringer om kriminalitet begået før den 1. juli 2010. Disse sager indgår ikke i denne afrapportering, og det samlede antal sager i undersøgelsen er mindre end 300.

Derudover har Ankestyrelsen modtaget enkelte sager, hvor den unge på gernings-tidspunktet var under 18 år, men hvor den unge når at fylde 18 år inden Ankestyrelsen har oprettet sagen, det vil sige inden to måneder efter modtagelse af listen fra politiet. I disse sager har Ankestyrelsen ikke haft mulighed for at vurdere og træffe afgørelse i sagen efter egendriftsbeføjelsen i servicelovens § 65. Sagerne indgår dog i denne afrapportering.

For at undgå at Ankestyrelsen forstyrrer en eventuelt efterforskning ved at indhente samtykke fra forældremyndighedsindehaver(e) er det aftalt, at politiet undlader at udvælge sådanne sager til Ankestyrelsen.

Efter aftale med opdragsgiver indgår kommunernes anvendelse af ungepålæg ikke i rapporten.

4 Lovgrundlag

4.1 Kriminalitetshandleplaner og foreløbige handleplaner

I tilfælde hvor børn og unge under 18 år har begået voldskriminalitet eller anden form for alvorlig kriminalitet, skal kommunen udarbejde en plan for den indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge (kriminalitetshandleplan). Dette fremgår af servicelovens § 57 c, stk. 1.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at der i disse tilfælde iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats med henblik på at forpligte barnet eller den unge, forældrene og forvaltningen i et gensidigt samarbejde med det formål at medvirke til at få barnet eller den unge på rette vej, allerede når barnet eller den unge første gang kommer ud i kriminalitet.

Kommunerne skal desuden udarbejde en foreløbig handleplan senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet. Dette fremgår af servicelovens § 57 c, stk. 2. Formålet med denne bestemmelse er at sikre den tidlige og hurtige indsats.

4.1.1 Vurdering af kriminaliteten

Ved bedømmelsen af, hvorvidt der skal udarbejdes en kriminalitetshandleplan og en foreløbig handleplan, skal der i første omgang foretages en vurdering af, hvorvidt kriminaliteten er omfattet af bestemmelsen.

Ifølge bestemmelsen drejer det sig om "voldskriminalitet eller anden form for alvorlig kriminalitet". "Anden alvorlig kriminalitet" dækker ifølge forarbejderne til lovbestemmelsen og vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 3 til serviceloven) for eksempel voldtægt, røveri, grovere former for hærværk eller tyveri samt forsøg på sådanne forbrydelser. Socialministeriet har desuden i deres retningslinjer til politiet om kriterier for udvælgelse af sager, som Ankestyrelsen skal orienteres om, anført, at der med anden alvorlig kriminalitet også menes indbrud og omfattende tyveri, herunder tyveri fra automater, bokse, boliger og institutioner. Det er således allerede ved visse former for kriminalitet fastlagt, at der som udgangspunkt vil være tale om alvorlig kriminalitet.

Der findes dog ikke en udtømmende opstilling af hvilken kriminalitet, der anses for "anden alvorlig kriminalitet". Der kan i det konkrete tilfælde være forskel på, om den begåede kriminalitet anses for alvorlig. Det vil således ved visse former for kriminalitet komme an på en konkret vurdering af situationen og det enkelte barn eller den unge, hvorvidt den begåede kriminalitet er alvorlig. Det er kommunen, der skal foretage den vurdering.

Der er ved udarbejdelsen af kriminalitetshandleplanen og den foreløbig handleplan ikke krav om, at barnet eller den unge er dømt, eller at det på anden måde er bevist, at barnet eller den unge har begået voldskriminalitet eller anden form for kriminalitet. I de tilfælde, hvor kriminaliteten ikke er bevist, skal kommunen lægge politiets underretning om formodet kriminalitet til grund og handle ud fra denne.

I den forbindelse skal det desuden bemærkes, at der ikke er fuldstændigt sammenfald mellem ordlyden i servicelovens § 57 c vedrørende kriminaliteten (voldskriminalitet og anden alvorlig kriminalitet) og afgrænsningen af den kriminalitet, som politiet skal udvælge underretninger fra til Ankestyrelsen (voldskriminalitet, anden alvorlig kriminalitet og gentagen kriminalitet), *jf. kapitel 3.2.2 og kapitel 6.1.*

4.1.2 Dokumentation fra politiet

Politiet underretter de sociale myndigheder (kommunen) om sager, hvor børn og unge mistænkes eller sigtes for kriminelle forhold. Dette foregår i praksis blandt andet ved at politiet ugentligt sender kommunen en liste over disse sager med angivelse af det kriminelle forhold. Det er ud fra disse lister, at politiet skal trække de 300 sager om året, som Ankestyrelsen skal gennemgå, *jf. kapitel 3.*

Det er ikke et krav, for at en sag kan figurere på listen, at barnet eller den unge er dømt eller har tilstået kriminaliteten. Det er tilstrækkeligt, at der er mistanke eller rejst sigtelse om et kriminelt forhold.

Listen fra politiet, hvori er beskrevet den begåede kriminalitet og barnets eller den unges andel heri, er tilstrækkelig dokumentation til, at kommunen skal vurdere om forholdet har en karakter, som falder ind under reglerne om foreløbige handleplaner og kriminalitetshandleplaner i servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2. Fristen på 7 dage til at udfærdige en foreløbig handleplan efter servicelovens § 57 c, stk. 2 løber således fra kommunen modtager listen fra politiet (hvis kommunen ikke allerede tidligere har modtaget underretning om det kriminelle forhold, for eksempel i forbindelse med en afhøring af barnet eller den unge). Det gælder også i sager om børn og unge, som ikke er kendt af kommunen i forvejen.

4.1.3 Indholdet af kriminalitetshandleplanen og den foreløbige handleplan

Kriminalitetshandleplanen

Om indholdet af kriminalitetshandleplanen fremgår det af bestemmelsen, at planen skal angive formålet med indsatsen samt hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Under hensyn til dette formål skal planen også angive indsatsens forventede varighed, særlige forhold om barnet eller den unge, herunder behandling, uddannelse mv., og bygge på retningslinjerne i servicelovens § 140, stk. 3. Handleplanen udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og dennes familie.

I forarbejderne til bestemmelsen er desuden angivet, at der i kommunens overvejelser omkring planarbejdet ligeledes kan indgå barnets eller den unges og familiens motivation til at indgå i et forløb, og andre relevante forhold omkring barnet eller den unge, familien og det kriminelle forhold.

I de tilfælde, hvor der er lagt en plan for indsatsen mod kriminalitet ud fra andre bestemmelser, herunder handleplaner i forbindelse med foranstaltninger efter servicelovens § 52 om eksempelvis fast kontaktperson, skal der ikke udarbejdes en ny selvstændig handleplan i forbindelse med kriminaliteten. Dog kan der være grundlag for at overveje en revision af den tidligere udarbejdede handleplan efter servicelovens § 140 i forhold til oplysningerne fra politiet om den begåede kriminalitet.

Hvis det vurderes, at barnet eller den unge har behov for støtte efter servicelovens § 52 kan forpligtelsen til at udarbejde en foreløbig handleplan og kriminalitetshandleplan, ikke erstatte kommunens forpligtelse til at udarbejde en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 og eventuelt en handleplan efter servicelovens § 140.

Den foreløbige handleplan

I den foreløbige handleplan skal kommunen tage stilling til, hvad der her og nu skal gøres for at hindre, at barnet eller den unge begår ny kriminalitet. Dette kan for eksempel omfatte, at der straks indkaldes til et møde med forældrene og barnet eller den unge, hvor det drøftes, hvad der kan gøres for at forebygge yderligere kriminalitet, herunder eventuelt muligheden for tilknytning af en kontaktperson eller mulighed for anbringelse uden for hjemmet.

Der er ikke i servicelovens § 57 c, stk. 2, eller i vejledningen om særlig støtte opstillet formkrav eller indholdsmæssige krav til den foreløbige handleplan.

4.2 Tilbud om udslusning

Kommunen skal i forbindelse med løsladelse af unge under 18 år, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat give et tilbud om udslusning, for eksempel i form af en fast kontaktperson, en mentor, et gruppeforløb eller andet, der kan lette den unges overgang til et selvstændigt voksenliv. Dette fremgår af servicelovens § 57 c, stk. 3.

Bestemmelsen er en del af det lovforslag, der trådte i kraft den 1. juli 2010 om styrkelsen af indsatsen over for kriminelle unge. Formålet med indsatsen er at undgå, at de pågældende unge falder tilbage i den kriminelle løbebane, finder tilbage til et negativt miljø eller på anden vis kommer ind i en negativ udvikling efter løsladelsen.

Tilbuddet om udslusning skal så vidt muligt etableres inden løsladelsen og have en varighed på mindst 6 måneder efter løsladelsen. Formålet med at få etableret tilbuddet inden løsladelsen er at sikre, at de nødvendige sagsbehandlingskridt og praktiske

forhold er på plads så hurtigt som muligt, så den unge ikke står uden relevant støtte på tidspunktet for løsladelsen.

Tilbuddet skal som minimum have et omfang svarende til en kontaktperson. Tilbuddet skal dog ikke nødvendigvis omfatte en kontaktpersonordning, men kan være støtte til at begå sig på en arbejdsplads eller være i en mentorordning, som støtter unge, der går i gang med en uddannelse.

Det er ikke en forudsætning for tilbuddet om udslusning, at kommunen har udarbejdet en børnefaglig undersøgelse eller en handleplan efter servicelovens § 140, stk. 1. Tilbuddet bør dog indgå som led i de handleplaner, som kommunerne har pligt til at udarbejde efter servicelovens § 57 c, stk. 1, jf. ovenfor.

Hvis det vurderes, at den unge har behov for anden særlig støtte kan forpligtelsen til at tilbyde udslusning ikke erstatte kommunens forpligtelse til at udarbejde en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 og en handleplan efter servicelovens § 140.

5 Oplysninger om den unge

Oplysningerne i kapitel 5, 6, 7 og 8 bygger på en stikprøve på 300 underretninger om børn og unge, som politiet har orienteret Ankestyrelsen om er mistænkt for at have begået kriminalitet i perioden 1. juli 2010 til 30. juni 2011. I tabellerne indgår der dog kun 284 sager. Det skyldes at Ankestyrelsen i opstartsfasen har modtaget enkelte orienteringer om kriminalitet begået før den 1. juli 2010.

Dette kapitel har fokus på karakteristika for de børn og unge, som er mistænkt for kriminalitet. I kapitlet beskrives blandt andet kommunens tidligere kendskab til barnet eller den unge eller dennes familie. Der vil ligeledes blive beskrevet, om der er andre problemstillinger end den aktuelle kriminalitet, som er knyttet til barnet eller den unge.

Der tegner sig et billede af, at kommunerne i mange tilfælde allerede har kendskab til barnet eller den unge på grund af tidligere kriminalitet eller på grund af sociale problemer. Ofte har kommunen også kendskab til barnets eller den unges familie, ligesom der ofte også har været tidligere underretninger om barnet eller den unge. Hovedparten af børnene eller de unge har andre problemer end den formodede kriminalitet. Skoleproblemer og tidligere kriminalitet er de problemstillinger, der oftest er tilknyttet barnet eller den unge.

5.1 Køn og alder på barnet eller den unge

17årige udgør 37 procent af børnene eller de unge, som politiet har orienteret Ankestyrelsen om er mistænkt for kriminalitet, mens de 16årige udgør 27 procent. De 16 og 17årige udgør således tilsammen 64 procent af børnene eller de unge, som Ankestyrelsen er blevet orienteret om af politiet. Der er i alt 5 børn, der var 11 eller 12 år på tidspunktet for underretningen til kommunen, hvilket svarer til 2 procent af sagerne, *jf. tabel 5.1*.

Tabel 5.1 Alder på barnet eller den unge mistænkt for kriminalitet på tidspunktet for underretningen til kommunen

	Antal	Procent
11 år	3	1
12 år	2	1
13 år	15	5
14 år	33	12
15 år	47	17
16 år	78	27
17 år	105	37
Uoplyst	1	0
I alt	284	100

Hovedparten af børnene og de unge mistænkt for kriminalitet er drenge. I 85 procent af sagerne er det en dreng, der er mistænkt for at have begået kriminaliteten, mens 15 procent af de mistænkte er piger, *jf. tabel 5.2*.

Tabel 5.2 Kønsfordeling for børnene eller de unge mistænkt for kriminalitet

	Antal	Procent
Drenge	242	85
Piger	41	15
Uoplyst	1	0
I alt	284	100

5.2 Kommunernes tidligere kendskab til barnet eller den unge kriminelle

I halvdelen af sagerne har kommunerne haft kendskab til barnet eller den unge på grund af tidligere begået kriminalitet, mens kommunerne i 45 procent af sagerne ikke tidligere kender den unge grundet tidligere kriminalitet, *jf. tabel 5.3*.

Tabel 5.3 Tidligere kendskab til barnet eller den unge, som skyldes kriminalitet

	Antal	Procent
Ja	143	50
Nej	126	45
Fremgår ikke	15	5
I alt	284	100

I endnu flere sager har kommunerne i forvejen kendskab til barnets eller den unges familie. I godt 60 procent af sagerne har kommunerne kendskab til barnets eller den unges familie, mens der i 33 procent af sagerne er tale om familier, som kommunerne ikke tidligere har kendskab til, *jf. tabel 5.4*.

Tabel 5.4 Tidligere kendskab til barnets eller den unges familie

	Antal	Procent
Ja	175	61
Nej	93	33
Fremgår ikke	16	6
I alt	284	100

I 63 procent af sagerne har kommunerne tidligere kendskab til barnet eller den unge på grund af andre sociale problemer. I næsten samme andel af sagerne (64 procent) har kommunerne tidligere modtaget underretning om barnet eller den unge, mens der i 36 procent af sagerne ikke tidligere har været underretninger om barnet eller den unge, *jf. tabel 5.5*.

Tabel 5.5 Tidligere kendskab til barnet eller den unge grundet andre sociale problemer eller grundet tidligere underretninger.

	Tidligere kendskab til barnet eller den unge som skyldes andre sociale problemer		Tidligere underretninger om barnet eller den unge	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	178	63	182	64
Nej	106	37	102	36
I alt	284	100	284	100

Barnet eller den unge har udover kriminalitet tit andre problemer end kriminalitet. I 72 procent af sagerne er der en eller flere problemstillinger knyttet til barnet eller den unge udover den aktuelle kriminalitet, mens der i 28 procent af sagerne ikke er andre problemer. Skoleproblemer er den problemstilling, som er knyttet til flest af børnene eller de unge mistænkt for kriminalitet. 48 procent af børnene eller de unge har således skoleproblemer. I 37 procent af sagerne er der problemstillinger omkring tidligere begået kriminalitet og for 30 procent af børnene eller de unge, er der tale om misbrugsproblemer. I en tredje del af sagerne er knyttet andre problemstillinger til barnet eller den unge, hvilket typisk drejer sig om, at barnet eller den unge har adfærdsmæssige problemer eller konflikter i hjemmet, *jf. tabel 5.6.*

Tabel 5.6 Andre problemstillinger der er tilknyttet barnet eller den unge

	Antal	Procent
Misbrugsproblemer	85	30
Psykisk sygdom	45	16
Fysisk handicap	1	0
Omsorgssvigt	39	14
Tidligere kriminalitet	104	37
Boligproblemer	19	7
Skoleproblemer	138	49
Andet	94	33
Ingen andre problemer	79	28
I alt	284	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

Ofte er der problemer i barnets eller den unges familie. I 63 procent af sagerne er der således en eller flere problemstillinger knyttet til familierne, mens der i 37 procent af sagerne ikke er særlige problemer. I 9 procent af sagerne er der misbrugsproblemer i familierne, og der er problemstillinger omkring psykisk sygdom i en tilsvarende andel af familierne. I 30 procent af familierne er der knyttet andre problemstillinger. Der kan eksempelvis være tale om at forældrene har et alkoholmisbrug eller at forældrene er ressourcetsvage, *jf. tabel 5.7*

Tabel 5.7 Særlige problemstillinger der er knyttet til barnets eller den unges familie

	Antal	Procent
Misbrugsproblemer	26	9
Psykisk sygdom	27	10
Fysisk handicap	7	2
Kriminalitet	14	5
Boligproblemer	8	3
Økonomiske problemer	25	9
Andet	88	31
Ingen særlige problemer	105	37
Fremgår ikke	60	21
I alt	284	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

Godt en tredjedel af de børn og unge, som Ankestyrelsen er orienteret om, går i folkeskole, mens 7 procent går på teknisk skole. I knap en tredjedel af sagerne er barnet eller den unge under uddannelse i andre uddannelsesforløb som eksempelvis arbejdspraktik eller specialskole. I 15 procent af sagerne er barnet eller den unge hverken i beskæftigelse eller under uddannelse, *jf. tabel 5.8*.

Tabel 5.8 Barnets eller den unges uddannelse eller beskæftigelse

	Antal	Procent
Folkeskole	97	34
Efterskole	6	2
Gymnasial uddannelse	10	4
Produktionsskole	14	5
Teknisk skole	19	7
Fuldtidsbeskæftigelse	4	1
Fængsel eller lignende	6	2
Andet	85	30
Ikke under uddannelse eller beskæftigelse	43	15
I alt	284	100

6 Indledende sagsbehandling

6.1 Kriminaliteten

Som led i den styrkede indsats over for kriminelle børn og unge blev det indført, at alle politiets underretninger til kommunerne om kriminelle børn og unge fremover skal foretages skriftligt, jf. kapitel 3.2. Kommunen skal på baggrund af underretningen vurdere, om der er behov for at kontakte forældremyndighedsindehaver(e) eller på anden måde følge op på underretningen. Kommunen skal desuden foretage en vurdering af, om der er tale om kriminalitet, der udløser krav om, at der – i første omgang – skal laves en foreløbig handleplan. Denne skal udarbejdes inden 7 dage og har til formål at afdække, hvad der skal gøres her og nu for at hindre, at barnet eller den unge kommer ud i ny kriminalitet, jf. kapitel 4.1.

Afgørende for kommunens arbejde med de kriminelle børn og unge er derfor at få afgrænset, hvilke former for kriminalitet, der er omfattet af begrebet "voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet". Særligt afgrænsningen af "anden alvorlig kriminalitet" kan være vanskelig, og som nævnt skal der ved visse former for kriminalitet foretages en konkret vurdering af situationen og det enkelte barn eller unge. En sådan vurdering forudsætter i de fleste sager, at der i et eller andet omfang foreligger en beskrivelse af den kriminalitet, som barnet eller den unge er mistænkt for.

Af de undersøgte sager fremgår, at kriminalitetens art spænder vidt. Nedenstående tabel, *tabel 6.1*, indeholder en oversigt over, hvilke typer af kriminalitet, som politiet har underrettet kommunerne om. I enkelte sager har kommunen oplyst Ankestyrelsen om, at den ikke er blevet underrettet om den aktuelle kriminalitet. I disse sager har Ankestyrelsen imidlertid lagt til grund, at der er blevet underrettet fra politiet, idet orienteringen til Ankestyrelsen sker automatisk på baggrund af mandagslisterne fra politiet. Ankestyrelsen har derfor lagt til grund, at kommunens manglende kendskab til underretningen skyldes interne kommunikationsudfordringer eller lignende. Ankestyrelsen har ved registrering af kriminalitetens art i disse sager anvendt de oplysninger, der fremgår af orienteringen fra politiet til Ankestyrelsen.

Tabel 6.1 Typer af kriminalitet, som politiet har underrettet kommunen om

	Antal	Procent
Vold	57	20
Trusler	8	3
Fare for andres liv og legeme	1	0
Røveri	20	7
Voldtægt	3	1
Ildspåsættelse	10	4
Indbrud	43	15
Brugstyveri	27	10
Tyveri	56	20
Hæleri	5	2
Bedrageri	7	2
Dokumentfalsk	6	2
Hærværk	18	6
Husfredskrænkelse	4	1
Falsk anmeldelse	2	1
Våbenloven	15	5
Lov om euforiserende stoffer	7	2
Andet	20	7
Uoplyst	3	1
I alt	284	-

Note: Tabellen summerer ikke til 100 procent, da der er mulighed for at politiets orientering drejer sig om flere typer kriminalitet

De hyppigste former for kriminalitet, der er underrettet om, er vold (20 procent), indbrud (15 procent) og tyveri (20 procent). Tager man udgangspunkt i de former for kriminalitet, som ifølge forarbejderne til servicelovens § 57 c og vejledningen om særlig støtte med videre positivt hører til betegnelsen "voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet", og dermed falder ind under kravet om handleplaner i servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2, (voldskriminalitet, voldtægt, røveri, indbrud) udgør denne del 43 procent af sagerne, *jf. tabel 6.1*.

Tyveri og hærværk er også omfattet af betegnelsen "anden alvorlig kriminalitet", hvis der er tale om grovere former for hærværk og tyveri. Tilsvarende er omfattende tyveri, herunder tyveri fra automater, bokse, boliger og institutioner, ifølge Socialministeriets

retningslinjer² omfattet. Ved underretning om eksempelvis tyveri og hærværk er det derfor nødvendigt at se nærmere på de oplysninger, der fremgår om kriminaliteten, før det kan afgøres om forholdet falder ind under servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Efter Ankestyrelsens opfattelse kan gentagen kriminalitet ud fra en konkret vurdering også kan falde ind under servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2. Der kan således være tilfælde, hvor den konkrete kriminalitet ikke kan betragtes som "anden alvorlig kriminalitet", men hvor der på grund af tidligere kriminelle forhold og karakteren heraf samlet set er tale om kriminalitet, som udløser et krav om udarbejdelse af foreløbig handleplan og kriminalitetshandleplan.

6.1.1 Eksempler på kriminalitetsformer

Tyveri, der er vurderet som omfattet af "anden alvorlig kriminalitet"

Eksempel 1: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som har forsøgt at stjæle diverse ledninger og kobberkabler af ukendt værdi fra en byggeplads sammen med en kammerat.

Ankestyrelsen vurderer, at der er tale om alvorlig kriminalitet, som udløser krav om handleplaner efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Anden form for kriminalitet, der er vurderet som omfattet af begrebet "anden alvorlig kriminalitet":

Eksempel 2: Sagen drejer sig om en 15årig pige, der anklages for tyveri af hævekort og efterfølgende brug i hæveautomat. Hun er ikke kendt af kommunen i øvrigt.

Ankestyrelsen vurderer, at der er tale om anden alvorlig kriminalitet, som udløser krav om handleplaner efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Eksempel 3: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som bryder ind i en spejderhytte, hvor han smadrer og stjæler diverse ting samt er i besiddelse af hash. Der er ikke oplysninger om tidligere kriminalitet.

Ankestyrelsen vurderer, at der er tale om anden alvorlig kriminalitet, som udløser krav om handleplaner efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Gentagen kriminalitet

Eksempel 4: Sagen drejer sig om en 13årig dreng, der aktuelt har begået lommetyveri. Kommunen har et mangeårigt kendskab til drengen og hans familie, og der har været underretninger om tyveri, bilkørsel, biltyveri uden at der er udarbejdet foreløbig handleplan eller kriminalitetshandleplan eller i øvrigt iværksat foranstaltninger.

² Se kapitel 3.2.2 og 4.1.1

Ankestyrelsen vurderer, at det konkrete forhold ikke i sig selv er omfattet af begrebet anden alvorlig kriminalitet, men på grund af de tidligere kriminelle forhold og karakteren heraf er der samlet set tale om anden alvorlig kriminalitet, som udløser krav om handleplaner efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Eksempel 5: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som aktuelt har begået butikstyveri den 16. marts 2011. Han er i forvejen kendt af kommunen og har tidligere begået kriminalitet i form af butikstyverier, hærværk og indbrud. Der fremgår intet om aktuelle kriminalitet i de tilsendte akter fra kommunen, bortset fra at kommunen har modtaget underretning herom.

Ankestyrelsen vurderer, at det konkrete forhold ikke i sig selv er omfattet af begrebet anden alvorlig kriminalitet, men på grund af de tidligere kriminelle forhold og karakteren heraf er der samlet set tale om anden alvorlig kriminalitet. Det udløser krav om handleplaner efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2.

Kriminalitet, som ikke er vurderet som alvorlig:

Eksempel 6: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som begår butikstyveri. Forholdet består i, at den unge, sammen med to kammerater, går i forskellige forretninger, tager et par trøjer uden alarm med ind i prøverum og beholder den ene under deres egne trøjer, når de går ud igen. Det gør de i flere forretninger. De stjæler varer til en værdi af ca. 4-5.000 kr. Den unge er ikke kendt af forvaltningen i forvejen. Han går i gymnasiet og klarer sig udmærket. Han har et fritidsarbejde og spiller fodbold i sin fritid.

Eksempel 7: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, der har lavet hærværk i form af graffiti. Han er ikke kendt af kommunen i forvejen. Den unge erkender, at det var dumt og har selv været med til at vaske graffitien af.

Eksempel 8: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som begår bedrageri ved at redigere i en gammel SMS-billet, som han har liggende på sin mobiltelefon og efterfølgende bruge den forfalskede billet i metroen. Der er ikke oplysninger om tidligere kriminalitet.

Eksempel 9: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som viser dørrmanden på et diskotek sin kammerats ID, da der tjekkes for alder med henblik på køb af alkohol. Der er ikke oplysninger om tidligere kriminalitet.

6.2 Inddragelse af forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge

Inddragelse af barnets eller den unges forældre anses for at være et vigtigt element i den hurtige indsats over for et barn eller en ung, der har begået kriminalitet. Det er derfor relevant at se på, i hvilket omfang kommunerne på baggrund af en underretning fra politiet retter henvendelse til forældremyndighedsindehaver(e) og barnet eller den unge og i givet fald hvor hurtigt.

Beregningen af den tid, der går fra underretningen til den første henvendelse til henholdsvis barnet eller den unge og forældrene er foretaget på baggrund af første henvendelse fra politiet til kommunen om mistanke om kriminalitet til første kontakt til barnet eller den unge og forældrene. Det er således ikke nødvendigvis politiets ugentlige liste og den første skriftlige henvendelse til barnet eller den unge og forældrene fra kommunen, der er udgangspunktet for registreringen.

I sager, hvor politiet forud for den ugentlige skriftlige orientering, har henvendt sig til kommunen telefonisk eller pr. mail, har Ankestyrelsen registreret denne henvendelse som den første henvendelse.

I sager, hvor første henvendelse fra politiet til kommunen er ved en afhøring af barnet eller den unge med deltagelse af en repræsentant fra kommunen, er det denne dato, der er registreret. Afhøringsdatoen kan også være første kontakt fra kommunen med barnet eller den unge og dennes forældre.

Hvis datoen for politiets underretning til kommunen fremgår af sagen, er der registreret den dato, der fremgår af politiets orientering til Ankestyrelsen.

I 41 af de undersøgte sager har der fra kommunens side ikke været rettet henvendelse til hverken barnet eller den unge eller forældrene. Derudover er der 13 sager, hvor der kun er rettet henvendelse til barnet eller den unge, og 15 sager hvor der kun er rettet henvendelse til forældremyndighedsindehaver(e).

I de sager, hvor der er rettet henvendelse til barnet eller den unge, er dette i 70 procent af sagerne sket inden for én uge. For så vidt angår henvendelsen til forældrene er dette sket inden for én uge i 54 procent af sagerne. I 10 procent af sagerne er der gået mellem 1 til 2 uger, og i 17 procent af sagerne er der gået mellem 2 uger og én måned.

6.3 Inddragelse af fagfolk

Da knap halvdelen af sagerne, *jf. tabel 6.1*, positivt hører til betegnelsen "voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet" er det relevant at se på om og i givet fald hvilke fagfolk, der har været inddraget i forhold til den aktuelle underretning om kriminalitet. Det er desuden relevant at se på, hvilke fagfolk, der tidligere har været inddraget, da kommunerne i en del af sagerne har haft kendskab til barnet eller den unge forud for den aktuelle underretning fra politiet, *jf. kapitel 5.2*.

Tabel 6.2 Kommunens inddragelse af fagpersoner på baggrund af aktuelle underretning

	Antal	Procent
Skole	21	7
Psykolog	7	2
PPR	8	3
SSP	45	16
Specialiseret rådgivning (VISO)	0	0
Andre	81	29
Ingen	150	53
I alt	284	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

I 16 procent af sagerne har SSP været inddraget, og i 7 procent af sagerne har skolen været inddraget. I 29 procent af sagerne har der været inddraget andre fagfolk, eksempelvis UU-vejleder, Kriminalforsorgen, medarbejder fra den unges anbringelsessted, misbrugskonsulent eller barnets eller den unges kontaktperson. I lidt over halvdelen af sagerne har der ikke været inddraget fagpersoner på baggrund af den aktuelle underretning, *jf. tabel 6.2.*

Særligt om VISO skal nævnes, at VISOs rådgivningsforpligtelse den 1. juli 2010 blev udvidet til også at omfatte vejledende rådgivning til kommuner om indsatser til at forebygge kriminalitet generelt og i forhold til enkeltsager i en 3-årig periode. Der er dog ikke i denne undersøgelse registreret sager, hvor VISO har været inddraget på baggrund af den aktuelle underretning om kriminalitet, *jf. tabel 6.2.*

Tabel 6.3 Kommunens inddragelse af fagpersoner i forbindelse med tidligere underretninger

	Antal	Procent
Skole	99	35
Psykolog	61	21
PPR	59	21
SSP	31	11
Specialiseret rådgivning (VISO)	4	1
Andre	76	27
Ingen	79	28
Ingen tidligere underretninger	84	30
I alt	284	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

Det fremgår af *tabel 6.3* om inddragelse af fagpersoner i forbindelse med tidligere underretninger, at skolen i 35 procent af de undersøgte sager har været inddraget, og i 21 procent har der været inddraget psykolog. PPR og SSP har været inddraget i henholdsvis 21 og 11 procent af sagerne. Andre fagfolk som f.eks. UU-vejleder, barnets eller den unges kontaktperson og misbrugsvejleder har været inddraget i 27 procent af sagerne, mens der i 28 procent af sagerne ikke har været inddraget fagfolk.

6.4 Foreløbig handleplan

6.4.1 Hvornår foreligger der en foreløbig handleplan

I den foreløbige handleplan skal kommunen tage stilling til, hvad der her og nu skal gøres for at hindre, at barnet eller den unge begår ny kriminalitet. Der er som nævnt i kapitel 4 ikke i reglerne eller i vejledningen om særlig støtte opstillet formkrav til den foreløbige handleplan. Ved vurderingen af hvorvidt der foreligger en foreløbig handleplan, har Ankestyrelsen derfor ikke alene fokuseret på, om der foreligger en akt eller lignende, som af kommunen er betegnet som en foreløbig handleplan. Ankestyrelsen har tillige vurderet, hvorvidt der i sagen indholdsmæssigt er taget stilling til, hvad der som følge af den aktuelle kriminalitet skal gøres her og nu for at hindre, at barnet eller den unge begår ny kriminalitet. Dette kan eksempelvis fremgå af notater i journal eller lignende.

Ankestyrelsen anser ikke et brev fra kommunen, hvor forældre og barnet eller den unge tilbydes en samtale eller råd og vejledning for i sig selv at udgøre en foreløbig handleplan. Efter Ankestyrelsens opfattelse vil vurderingen af, om kommunen har gjort tilstrækkeligt, afhænge af, om kommunen har fulgt op på henvendelsen til forældrene og

barnet eller den unge samt de konkrete omstændigheder i sagen, herunder kriminalitetens alvorlighed.

I de tilfælde, hvor der er lagt en plan for indsatsen mod kriminalitet ud fra andre bestemmelser, herunder handleplaner efter servicelovens § 140, skal kommunen – uanset den foreliggende handleplan – også forholde sig til situationen på baggrund af den aktuelle kriminalitet. Det kan være tilstrækkeligt, at kommunen i journalen anfører, at man ikke anser det for nødvendigt med en foreløbig handleplan, da den foreliggende handleplan efter servicelovens § 140 fortsat er dækkende i forhold til indsatsen mod kriminalitet.

Det er således væsentligt også for vurderingen af, hvorvidt der foreligger en foreløbig handleplan, at der i sagerne foreligger fyldestgørende journalisering og dokumentation for den foretagne sagsbehandling. Det er vigtigt og hensigtsmæssigt, at alle sagsbehandlingsskridt fremgår tydeligt, og at de overvejelser, der ligger bag beslutningerne, også fremgår. Dette gælder også i de tilfælde, hvor kommunen beslutter ikke at gøre videre.

I 23 procent af de undersøgte sager er det vurderet, at kommunen har udarbejdet en foreløbig handleplan, mens der i 77 procent af sagerne ikke er udarbejdet en foreløbig handleplan, jf. *tabel 6.4*.

Tabel 6.4 Udarbejdelse af foreløbig handleplan efter servicelovens § 57 c, stk. 2

	Antal	Procent
Ja	65	23
Nej	218	77
Fremgår ikke	1	0
I alt	284	100

6.4.2 Sagseksempler

Der er udarbejdet en foreløbig handleplan

Eksempel 10: Sagen drejer sig om en 14årig dreng, som har været med til et overfald på en anden dreng i skolen. Episoden er ikke nærmere beskrevet i sagen. Overfaldet sker den 10. maj 2011, og sagsbehandleren bliver orienteret herom samme dag. Sagsbehandleren og en SSP medarbejder er på besøg i hjemmet 3 dage efter, hvor moderen også er til stede. Ved besøget lægges der en plan for, hvordan situationen skal gribes an, og hvad der skal ske. Planen fremgår af et notat fra besøget i hjemmet. Det fremgår, at der på mødet har været drøftet drengens fremtidige skoleforhold, talt om at han skal

forholde sig i ro i forhold til sine kammerater og trække sig, hvis der er optræk til ballade, ligesom der er orienteret om forløbet i forhold til afhøring og retssag.

Ankestyrelsen vurderer, at notatet udgør en foreløbig handleplan.

Eksempel 11: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, der er anbragt i plejefamilie. Den 12. maj 2011 bliver forvaltningen af politiet orienteret om, at de havde fundet ulovlige rusmidler på den unge i form af ADHD medicin, jointpapir og 30 g hash i små pakker til videresalg. Den unge har tidligere fået en bøde på 1.000 kr. for besiddelse af hash. Den unge afhøres samme dag på plejeforældrenes bopæl, hvor den unge og plejemoderen er til stede. Senere samme dag orienterer plejemoderen ligeledes forvaltningen om kriminaliteten, og det bliver aftalt, at plejemoderen skal kontakte en misbrugskonsulent. Den 17. maj 2011 bliver forældremyndighedsindehaver telefonisk orienteret om sigtelsen, og det bliver aftalt, at der skal holdes et møde med forældremyndighedsindehaver, den unge og plejemoderen, hvor det skal drøftes, hvad der skal gøres i anledning af kriminaliteten. Mødet bliver holdt den 7. juni 2011, hvor det aftales, at den unge skal udredes. Den unge starter desuden hos en misbrugskonsulent.

Ankestyrelsen vurderer, at aftalen om, at der skal holdes et møde om, hvad der skal gøres i anledning af kriminaliteten, og den efterfølgende afholdelse af mødet, udgør en foreløbig handleplan.

Eksempel 12: Sagen drejer sig om en 13årig dreng, der har slået og sparket en anden dreng i sit fritidshjem. Kommunen er repræsenteret ved politiets afhøring af drengen den 3. december 2010 angående episoden. Derefter bliver der holdt politimøde den 7. december 2010, hvor kommunen også deltager. Drengen og hans forældre deltager ikke. På mødet oplyser kommunen, at familien er indkaldt til samtale på kommunen i slutningen af januar 2011 sammen med en repræsentant fra SSPK. Samtalen bliver afholdt den 27. januar 2011. Det besluttet, at der ud fra oplysningerne i sagen ikke er grundlag for at foretage yderligere.

Ankestyrelsen vurderer, at indkaldelsen til samtale samt den efterfølgende afholdelse heraf udgør en foreløbig handleplan.

Eksempel 13: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som i december 2010 sigtes for vold ved at have slået en elev fra skolen med et knytnæveslag. Den unge bliver afhørt den 15. december 2011, hvor en sagsbehandler og den unges moder er til stede. Dagen efter afhøringen udarbejdes en foreløbig handleplan, hvori kommunen forholder sig til at målene i tidligere handleplan fortsat er gældende, og at der skal arbejdes videre med disse.

Ankestyrelsen vurderer, at der er udarbejdet en foreløbig handleplan.

Der er ikke udarbejdet en foreløbig handleplan

Eksempel 14: Der er tale om en 17-årig dreng, som begår røveri. Der er ikke oplysninger om tidligere kriminalitet. Den unge lider af ADHD og er hashmisbruger. Der er ikke udarbejdet en foreløbig eller kriminalitetshandleplan på trods af kriminalitetens alvor.

Eksempel 15: Sagen drejer sig om en 17-årig dreng, som er sigtet for den 6. februar 2011 at have begået vold mod en gæst på en restaurant under et slagsmål. Den unge er afhørt, og Den Kriminalpræventive Afdeling tilbyder hjemmebesøg og kriminalpræventiv samtale. Kommunen har også tilbudt møde med råd og vejledning. Familien er ikke mødt og har ikke meldt afbud. Kommunen passiviserer herefter sagen uden at foretage yderligere.

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen burde have udarbejdet en foreløbig handleplan. Tilbuddet om råd og vejledning er ikke tilstrækkeligt til at udgøre en foreløbig handleplan, da det ikke er fulgt op med en samtale eller et møde.

Eksempel 16: Sagen drejer sig om en 17-årig dreng, der sigtes for grov vold ved at stikke ud med en kniv mod en anden den 23. oktober 2010. Den unge afhøres samme dag om forholdet og kommunen orienteres herom. Kommunen har ikke kendskab til den unge eller dennes familie i forvejen. Den 15. november 2010 indleder kommunen et samarbejde med kriminalforsorgen, der skal udarbejde en undersøgelse efter § 808 i retsplejeloven. I samarbejde med kriminalforsorgen og på baggrund af konklusionen i undersøgelsen besluttet det, at den unge ikke har et behov for særlig støtte. Kriminalforsorgen anbefaler, at den unge undergives tilsyn af kriminalforsorgen i en nærmere fastsat periode. Det fremgår ikke af sagen, at kommunen på noget tidspunkt har kontakt til den unge eller dennes familie, og der er ikke udarbejdet en foreløbig handleplan.

Ankestyrelsen vurderer, at der skulle have været udarbejdet en foreløbig handleplan, da der er tale om kriminalitet, der er omfattet af servicelovens § 57 c, stk. 2. Planen kunne blandt andet indeholde en orientering om det kommende samarbejde med kriminalforsorgen samt en drøftelse af et eventuelt behov for støtte.

6.4.3 7-dages fristen

En tidlig og hurtig indsats er formålet med kravet om, at kommunen skal udarbejde en foreløbig handleplan senest 7 dage efter underretning fra politiet. Fristen på 7 dage skal således vise barnet eller den unge og dennes familie, at der reageres hurtigt på kriminaliteten.

Ved Ankestyrelsens registrering af overholdelsen af 7-dages fristen er udgangspunktet, at fristen løber fra kommunens modtagelse af den ugentlige liste fra politiet, medmindre kommunen allerede tidligere har modtaget underretning om det kriminelle forhold. Det kan eksempelvis være i forbindelse med en afhøring af barnet eller den unge hos politiet eller modtaget mail om forholdet. Fristen regnes fra det første tidspunkt kommunen hører om det kriminelle forhold, jf. også kapitel 4.1.2.

Tabel 6.5 Er 7-dages fristen overholdt?

	Antal	Procent
Ja	32	49
Nej	20	31
Fremgår ikke	13	20
I alt	65	100

I ca. halvdelen af de sager, hvor Ankestyrelsen har vurderet, at der er udarbejdet en foreløbig handleplan (i alt 65 sager, *jf. tabel 6.4*) er fristen for udarbejdelse af den foreløbige handleplan ikke overholdt, *jf. tabel 6.5*. Heri indgår sager, hvor det ikke har været muligt at se, hvornår den foreløbige handleplan er udarbejdet, idet Ankestyrelsen i disse sager finder, at overholdelse af fristen ikke er dokumenteret.

6.4.4 Sagseksempler

Fristen er overholdt

Eksempel 17: Sagen drejer sig om en 14årig dreng, som den 10. maj 2011 har været med til et overfald på en anden dreng på skolen. Skolen orienterer samme dag sagsbehandleren herom. Kommunen aflægger hjemmebesøg hos familien den 13. maj 2011, og det fremgår af et efterfølgende notat, at man har forholdt sig til forløbet, og hvad der videre skal ske.

Ankestyrelsen vurderer, at den foreløbige handleplan er udarbejdet inden for 7-dages fristen.

Eksempel 18: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som den 20. november 2010 har været i håndgemæng med politiet. Han havde siddet i en bus sammen med sin lillebror. Politiet var kommet stormende ind i bussen efter den unges lillebror, og den unge ville passe på lillebroderen. Kommunen indkaldte d. 23. november 2010 den unge og hans forældre til en samtale om en handleplan og den 10. december 2010 sender kommunen et udkast til en kriminalitetshandleplan.

Ankestyrelsen vurderer, at indkaldelsen til samtale udgør den foreløbige handleplan, idet indkaldelsen følges op med afholdelse af samtalen og hurtigt derefter en kriminalitetshandleplan. Indkaldelsen til samtale og dermed den foreløbige handleplan ligger inden for 7-dages fristen.

Fristen ikke er overholdt

Eksempel 19: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som den 14. maj 2011 i forbindelse med en fest på gymnasiet nikker en anden en skalle. En repræsentant for kommunen

deltager under politiets afhøring af den unge den 20. maj 2011, og der er lavet en foreløbig handleplan, som er dateret den 15. juni 2011.

Ankestyrelsen vurderer, at den foreløbige handleplan ikke er udarbejdet inden for 7-dages fristen.

Eksempel 20: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som den 23. december 2010 begår vold mod en dørmænd. En repræsentant for kommunen deltager i afhøringen samme dag. Kommunen sender den 10. januar 2011 et brev til familien om hjemmebesøg den 14. januar 2011. Hjemmebesøget afholdes den 17. januar 2011, og der afholdes også efterfølgende møde på forvaltningen.

Ankestyrelsen vurderer, at den foreløbige handleplan i form af brev om hjemmebesøg ikke er udarbejdet inden for fristen på 7 dage.

6.4.5 Indholdet af den foreløbige handleplan

Ser man nærmere på indholdet af den foreløbige handleplan, består den i lidt over halvdelen af sagerne (54 procent) i, at kommunen har indkaldt forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge til en samtale. I 17 procent af sagerne er det i den foreløbige handleplan i en eller anden form angivet, at barnet eller den unge vil kunne profitere af en kontaktperson, og i 9 procent af sagerne er det angivet, at anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet er nødvendig for at hindre, at barnet eller den unge begår ny kriminalitet. Derudover har kommunen i 11 procent af sagerne i den foreløbige handleplan taget stilling til, at allerede iværksatte foranstaltninger må anses for tilstrækkelige. I 45 procent af sagerne vedrører den foreløbige handleplan andre tiltag, eksempelvis at barnet eller den unge skal tilknyttes en misbrugskonsulent, at der skal laves aftaler vedrørende skolegang, at barnet eller den unge skal skifte anbringelsessted, eller at barnet eller den unge skal tilbydes psykologsamtaler, *jf. tabel 6.6.*

Tabel 6.6 Indholdet af den foreløbige handleplan

	Antal	Procent
Indkaldelse til samtale	35	54
Kontakt person	11	17
Anbringelse	6	9
Allerede iværksatte foranstaltninger er tilstrækkelige	7	11
Andet	29	45
I alt	65	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

6.4.6 Sagseksempler

Foreløbige handleplaner om kontaktperson, anbringelse og "andet"

Eksempel 21: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som begår indbrud i en villa.

Kommunen deltager under politiets afhøring af den unge og indkalder efterfølgende til et møde, hvor den unge får tilbud om en ungekonsulent.

Eksempel 22: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som i forbindelse med en fest på gymnasiet nikker en anden en skalle. Der er udarbejdet en foreløbig handleplan, som indeholder aftaler omkring skole, indtagelse af alkohol i mindre mængder, så den unge kan bevare selvkontrollen, hjemkomsttidspunkter, og at den unge skal passe sin løbetræning.

Eksempel 23: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som begår hærværk, idet han med kniv stikker hul på to dæk på en bil. Kommunen deltager under politiets afhøring af den unge den 8. januar 2011. I perioden fra den 12.-13. januar 2011 udarbejder kommunen en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og det konkluderes på den baggrund, at den unge skal anbringes uden for hjemmet. Der udarbejdes handleplan i forhold til anbringelsen efter servicelovens § 140, som også omhandler indsatsen i forhold til den unges kriminalitet.

Ankestyrelsen anser § 140-handleplanen for at indeholde såvel en foreløbig som en kriminalitetshandleplan.

Kommunen har forholdt sig til, at allerede iværksatte foranstaltninger er tilstrækkelige

Eksempel 24: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som i december 2010 sigtes for vold ved at have slået en elev fra sin skole med et knytnæveslag. Den unge har været kendt i forvaltningen siden oktober 2009, hvor forvaltningen deltager i en afhøring vedrørende brugstyveri af en bil. I april 2010 bevilges der efter udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse en kontaktperson, der startes op i juni 2010. Der foreligger en handleplan i sagen vedrørende kontaktperson. I juli 2010 idømmes den unge en betinget dom på fængsel i 20 dage for vold med vilkår om, at den unge skal undergive sig foranstaltninger efter kommunens nærmere bestemmelse. Den unge færdes i kriminelle miljøer. Hans kontaktperson følger ham imidlertid tæt og hjælper ham med blandt andet jobsøgning og uddannelse, og det er vurderingen, at han profiterer af at have tilknyttet en kontaktperson, og at han trods alt gør fremskridt. Den unge går på produktionsskole, og det er oplyst derfra, at det går i den rigtige retning med den unge. Forældrene sætter desuden klare grænser for deres søn. På baggrund af den aktuelle sigtelse udarbejder kommunen en foreløbig handleplan dagen efter afhøringen. I den foreløbige handleplan forholder kommunen sig til, at målene i den allerede foreliggende handleplan fortsat er gældende, og at der skal arbejdes videre med disse.

6.5 Kriminalitetshandleplanen

6.5.1 Hvornår foreligger der en kriminalitetshandleplan

Som det fremgår af lovgrundlaget skal kommunen i tilfælde, hvor et barn eller en ung under 18 år har begået voldskriminalitet eller anden form for alvorlig kriminalitet, udarbejde en plan for den indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til den unge, jf. servicelovens § 57 c, stk. 1. Er der lagt en plan for indsatsen ud fra andre bestemmelser, herunder § 140-handleplaner i forbindelse med foranstaltninger efter servicelovens § 52, skal der ikke nødvendigvis udarbejdes en ny selvstændig handleplan i forbindelse med kriminaliteten. Dog kan der være grundlag for at overveje en revision af den tidligere udarbejdede handleplan i forhold til den modtagne dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet.

Uanset, at der i reglerne ikke er fastsat en tidsfrist for udarbejdelsen af kriminalitetshandleplanen, har Ankestyrelsen foretaget en vurdering af, hvorvidt kommunen på tidspunktet for Ankestyrelsens behandling af sagen burde have udarbejdet en kriminalitetshandleplan. Vurderingen af dette er helt afhængig af de konkrete forhold i sagen, herunder indholdet af en eventuel foreløbig handleplan.

Tabel 6.7 Er der udarbejdet en kriminalitetshandleplan efter servicelovens § 57 c, stk.1?

	Antal	Procent
Ja	51	18
Nej, der burde have været udarbejdet en plan	91	32
Nej, men ikke relevant	142	50
I alt	284	100

Som det fremgår af *tabel 6.7* er Ankestyrelsen enig i kommunens vurdering af, at det ikke har været relevant at udarbejde en kriminalitetshandleplan i 50 procent af sagerne. Årsagerne hertil er blandt andet, at kriminaliteten ikke er omfattet af betegnelsen voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, at sigtelsen er frafaldet, at den unge er blevet frifundet, eller at der i forvejen er udarbejdet en handleplan, der allerede beskriver den indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge.

I 18 procent af sagerne er der udarbejdet en kriminalitetshandleplan, og i 32 procent af sagerne vurderer Ankestyrelsen, at der burde have været udarbejdet en kriminalitetshandleplan på tidspunktet for vores behandling af sagen.

6.5.2 Sagseksempler

Der burde have været udarbejdet en kriminalitetshandleplan

Eksempel 25: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som den 3. maj 2011 begår betydeligt hærværk på et busstur og et offentligt toilet medførende skader for 25.000 kr. Kommunen deltager i afhøringen og sender den 18. maj 2011 brev til familien med tilbud om råd og vejledning. Kommunen oplyser over for Ankestyrelsen den 15. juli 2011, at der ikke har været kontakt til familien, men at sagen ikke er lukket.

Ankestyrelsen vurderer, at der burde være udarbejdet en kriminalitetshandleplan, da grovere form for hærværk betragtes som anden alvorlig kriminalitet.

Sager, hvor det ikke er relevant at udarbejde en kriminalitetshandleplan

Eksempel 26: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som forsøger at stjæle 13 bærbare pc'er fra en skole. Han er tidligere kendt for kriminalitet, idet han i juli 2010 er varetægtsfængslet for vold, forsøg på legemsangreb af særlig farlig karakter samt overtrædelse af våbenloven. I september 2010 er han sigtet for røveri af særlig farlig karakter og varetægtsfængslet i surrogat på en institution. På institutionen deltager han i barrikadering, hærværk og forsøg på ildspåsættelse og bliver derefter flyttet til sikret afdeling. Retten beslutter i november 2010, at den unge skal underlægge sig foranstaltninger efter servicelovens § 52 i form af kontaktperson. Den foreliggende handleplan udarbejdet i forbindelse med iværksættelse af kontaktpersonen omhandler blandt andet kriminalitet.

Ankestyrelsen vurderer, at den foreliggende handleplan efter servicelovens § 140 også rummer den aktuelle kriminalitet.

Eksempel 27: Sagen drejer sig om en 17årig pige, som stjæler et hævekort fra en lejlighed og efterfølgende bruger det til at tanke sin mobiltelefon op med. Pigen er i forvejen anbragt uden for hjemmet, og der foreligger i den forbindelse en handleplan efter servicelovens § 140. Det fremgår af journalen 4-5 dage efter kommunen er underrettet om kriminaliteten, at sagsbehandleren vurderer, at det ikke er nødvendigt at lave en kriminalitetshandleplan, da den foreliggende § 140-handleplan fortsat gælder.

Ankestyrelsen er enig i, at der ikke er behov for en selvstændig kriminalitetshandleplan, da indsatsen i forhold til kriminaliteten er beskrevet i § 140-handleplanen, sammenholdt med at sagsbehandleren aktivt forholder sig til, at der ikke er sket ændringer, som nødvendiggør en ny plan.

Eksempel 28: Sagen drejer sig om en 16årig dreng, som begår tyveri den 6. marts 2011. Han er kendt af kommunen i forvejen, blandt andet som følge af tidligere kriminalitet. Han bliver anholdt og varetægtsfængslet for en række indbrud, herunder aktuelle forhold. Han lever en omtumlet tilværelse, hvor ingen af forældrene kan tage sig af ham, og han har siden 12års alderen haft et hashmisbrug. Under varetægtsforløbet starter den

unge i misbrugsbehandling, og der udarbejdes psykologisk undersøgelse af ham. Undersøgelsen konkluderer, at han bør anbringes uden for hjemmet. Under retsmøde i maj 2011 bliver der blandt andet indgået aftale om ungdomskontrakt med vilkår om misbrugsbehandling, samarbejde med UU-vejleder, fritidstilbud minimum 2 gange om ugen, samt tilsyn af kommunen. Anbringelsen bliver holdt uden for ungdomskontrakten, da den unge selv ønsker at blive anbragt uden for hjemmet. Kommunen træffer efterfølgende afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, samt at der under anbringelsen skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 undersøgelse med henblik på at vurdere den unges fortsatte behov for støtte.

Ankestyrelsen vurderer, at ungdomskontrakten kan gøre det ud for en kriminalitetshandleplan.

Der henvises til kapitel 6.5.4 og 6.5.5 for så vidt angår de sager, hvor der er udarbejdet en kriminalitetshandleplan.

6.5.3 Samarbejdet med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaver om kriminalitetshandleplanen

Kriminalitetshandleplanen bør udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og dennes familie, jf. servicelovens § 57 c, stk. 1, 2. pkt. Samarbejdet med barnet eller den unge og dennes familie er vigtigt, idet indholdet af den enkelte kriminalitetshandleplan afhænger af de konkrete forhold i sagen, herunder barnets eller den unges og familiens motivation for at indgå i et langsigtet samarbejde om kriminalitetsforebyggelse.

I næsten halvdelen af sagerne, hvor der er udarbejdet en kriminalitetshandleplan, er dette sket i samarbejde med barnet eller den unge og dennes familie, jf. tabel 6.8.

Tabel 6.8 Samarbejde med barnet eller den unge eller dennes familie om udarbejdelse af kriminalitetshandleplanen

	Udarbejdet i samarbejde med barnet eller den unge?		Udarbejdet i samarbejde med barnets eller den unges familie?	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	23	45	25	49
Nej	5	10	4	8
Fremgår ikke	23	45	22	43
I alt	51	100	51	100

6.5.4 Indholdet af kriminalitetshandleplanen

Kriminalitetshandleplanen skal angive formålet med indsatsen samt hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Under hensyn til dette formål skal planen også angive

indsatsens forventede varighed, særlige forhold om barnet eller den unge, herunder behandling, uddannelse med videre, og bygge på retningslinjerne i servicelovens § 140, stk. 3.

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag er i overensstemmelse med lovgivningen, hvis kriminalitetshandleplanen i nogen eller i høj grad angiver formålet med indsatsen, hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet, indsatsen forventede varighed samt særlige forhold om barnet eller den unge. Kategorien "I nogen grad" afspejler enkelte mindre mangler og kategorien "I ringe grad" afspejler væsentlige mangler ved kriminalitetshandleplanen.

Tabel 6.9 Er kriminalitetshandleplanen i overensstemmelse med lovgivningen?

	Antal	Procent
I høj grad	28	55
I nogen grad	18	35
I ringe grad	3	6
Nej	1	2
Uoplyst	1	2
I alt	51	100

I langt størstedelen af de sager, hvor der foreligger en kriminalitetshandleplan (i alt 51 sager, *jf. tabel 6.7*) er det vurderet, at planen i høj eller i nogen grad er i overensstemmelse med lovgivningen. I 8 procent af sagerne er det vurderet, at kriminalitetshandleplanen ikke er i overensstemmelse med lovgivningen.

6.5.5 Sagseksempler

Handleplanen er i nogen eller i høj grad i overensstemmelse med lovgivningen

Eksempel 29: Sagen drejer sig om en 14årig dreng, der er sigtet for vold ved at have slået en kvinde i ansigtet med en knyttet hånd. Kommunen har kendskab til den unge forud for kriminaliteten, idet der tidligere er underrettet om, at den unges fader er voldelig. Der er i den forbindelse iværksat en børnefaglig undersøgelse, og der har været talt om muligheden for, at den unge kommer på efterskole. Efter den aktuelle kriminalitet afholdes et møde med den unge, forældrene og sagsbehandleren. Kommunen beslutter at give økonomisk hjælp efter servicelovens § 52 til efterskole. Der udarbejdes en handleplan for den unge, som også omhandler drengens kriminalitet.

Eksempel 30: Sagen drejer sig om en 13årig dreng, som i april 2011 begår tyveri. Han er en del af det kriminelle miljø i byen og har tidligere begået tyveri og vold. Han har et misbrug af stoffer og alkohol og kommer ikke i skole. Kommunen har i november 2010

uarbejdet en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, der konkluderer, at drengen er et sårbart barn med lavt selvværd. Efter udarbejdelsen af undersøgelsen er der både bevilliget kontaktperson og familiebehandler, og drengen er i afrusning i 2 måneder i maj og juni 2011. Kommunen besøger drengen 4 gange om ugen sommerferien igennem. Efter sommerferien begynder drengen på ungdomsskole, hvor han får eneundervisning, der kan dække hans faglige huller. Der er udarbejdet en handleplan, hvor målet er at drengen holder sig fra euforiserende stoffer, stabilt passer sin skole, får en aldersvarende omgangskreds, at han ikke færdes i det kriminelle banegårdsmiljø, og at han får et godt selvværd samt blive integreret i familien igen.

Eksempel 31: Sagen drejer sig om en 14årig dreng, som den 1. februar 2011 sigtes for at have begået voldtægt. Der har været problemer med drengen siden november/december 2010. Han kommer og går i hjemmet, som det passer ham, han stjæler fra butikker og venner, lyver, passer ikke sin skole og har ændret adfærd. Den 7. februar 2011 afholdes netværksmøde, hvor der bliver udarbejdet en foreløbig handleplan om kontaktperson og visitation til Familiehuset. Der bliver i forbindelse med henvisning til Familiehuset den 8. februar 2011 udarbejdet et visitationsskema indeholdende oplysninger om drengens udvikling og adfærd, bekymringer og formålet med indsatsen. Der angives fokuspunkter, herunder at give forældrene værktøj til at takle drengen, få drengen til at indse uheldig adfærd og fokuspunkter i forhold til skolen.

Ankestyrelsen vurderer, at handleplanerne i ovennævnte sager i nogen eller i høj grad er i overensstemmelse med lovgivningen.

Handleplanen er ikke eller i ringe grad i overensstemmelse med lovgivningen

Eksempel 32: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som begår vold i august 2010. Han har i december 2008 fået en betinget dom på 30 dages fængsel med vilkår om at rette sig efter kommunens anvisninger. Der bliver i den anledning iværksat personlig rådgiver, som han er fortsat med efter dommens udløb. Han har gået i specialklasse og efterskole for ordblinde, men bliver bortvist på grund af grove konflikter og forsømmelser. Han går nu i et 10-ugers skoletilbud, som skal gøre ham parat til job eller uddannelse. Der er ifølge journalen udarbejdet en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 medio 2007, og i en handleplan vedrørende kontaktperson fra den 17. december 2008 fremgår et kort supplerende tillæg til undersøgelsen. Der er dog ikke udarbejdet et supplement til undersøgelsen i forhold til hans nuværende forhold. Der foreligger en meget kortfattet handleplan fra februar 2010 om fortsat kontaktperson, som kort omtaler den unges kriminalitet, men der er ikke udarbejdet handleplaner efter aktuelle kriminalitet. Kommunen har desuden ikke forholdt sig til behovet herfor.

Ankestyrelsen vurderer, at handleplanen ikke er i overensstemmelse med lovgivningen.

6.6 Frihedsberøvelse

Kommunen skal i forbindelse med løsladelse af unge under 18 år, der har afsonet frihedsstraf, været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtssurrogat give et tilbud om

udslusning. Tilbuddet om udslusning skal så vidt muligt etableres inden løsladelsen og have en varighed på mindst 6 måneder efter løsladelsen. Tilbuddet skal som minimum have et omfang svarende til en kontaktperson.

Af de undersøgte sager har 25 unge, svarende til 8 procent, været varetægtsfængslet, anbragt i varetægtssurrogat eller har afsonet. Af disse 25 sager har den unge i 6 tilfælde fået et tilbud om udslusning.

I 4 ud af de 6 sager er tilbuddet etableret inden løsladelsen, og i 3 sager har tilbuddet en varighed på mindst 6 måneder, *jf. tabel 6.10*

Tabel 6.10 Etablering og varighed af tilbud om udslusning

	Er tilbuddet etableret inden løsladelsen?	Har tilbuddet en varighed af mindst 6 måneder?
	Antal	Antal
Ja	4	3
Nej	2	2
Uoplyst	0	1
I alt	6	6

Den unge har i 2 sager fået tilbud om en kontaktperson. I de øvrige 4 sager er der givet tilbud om familierapi, samtaler med misbrugskonsulent, dagbehandlingstilbud eller anbringelse.

I 4 af de 6 sager har den unge taget imod tilbuddet.

6.6.1 Sagseksempler

Udslusning

Eksempel 33: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som har medvirket til bankrøveri i januar 2010 og er varetægtsfængslet i surrogat. Der er ikke oplysninger om tidligere kriminalitet. Den unge har en problematisk skolegang og bliver i 2007 diagnosticeret med NLD (vanskeligheder med at forstå sammenhænge, at strukturere, bedømme, planlægge og prioritere) og får desuden stillet diagnosen ADHD uden hyperaktivitet. Den unges forældre tager selv kontakt til kommunen, og i december 2009 afsluttes en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Kommunen tilbyder efter den unges løsladelse fra varetægtsfængsel 10 timers eneundervisning om ugen, MST-misbrugsbehandling (den unge har haft et hash-misbrug i et lille års tid) samt kontaktperson 8 timer ugentligt.

Eksempel 34: Sagen drejer sig om en 16årig dreng, der begår vold over for medarbejdere på det opholdssted, hvor han er anbragt, og efterfølgende bliver

varetægtsfængslet i surrogat. Han har forud herfor været anbragt i 2½ år på opholdsstedet på grund af sociale og psykiske vanskeligheder. Den unge har en gennemgribende udviklingsforstyrrelse og er dårligt begavet. Kommunen planlægger, at den unge efter sin løsladelse skal anbringes på et nyt opholdssted.

Ankestyrelsen vurderer, at der i ovennævnte sager er givet et tilbud om udslusning.

7 Kommunens reaktion

7.1 Børnefaglig undersøgelse

Efter servicelovens § 50 skal kommunen undersøge et barns eller en ungs forhold nærmere, hvis det på baggrund af foreliggende oplysninger må antages, at barnet eller den unge trænger til særlig støtte. Formålet med undersøgelsen er, at der så tidligt som muligt foretages en kvalificeret og grundig afdækning af, om der foreligger problemer, der bør resultere i iværksættelse af hjælpeforanstaltninger i forhold til barnet eller den unge. Undersøgelsen skal tjene som grundlag for vurderingen af, hvilke foranstaltninger, der vil være formålstjenlige i den konkrete sag til at løse de beskrevne problemer.

I de tilfælde, hvor kommunen modtager en underretning fra politiet om, at et barn eller en ung har begået kriminalitet kan der være grund til at antage, at barnet eller den unge har behov for støtte. Det er derfor relevant at se på, om kommunen har besluttet at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, herunder supplere en tidligere, når den modtager en underretning fra politiet om kriminalitet.

Tabel 7.1 Kommunens beslutning

	Antal	Procent
At iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter § 50	44	16
At supplere en tidligere § 50-undersøgelse	11	4
Ikke at iværksætte ny/supplere tidligere § 50-undersøgelse	228	80
Uoplyst	1	0
I alt	284	100

I størstedelen af sagerne (80 procent) har kommunerne besluttet ikke at iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 eller ikke at supplere en tidligere undersøgelse. I resten af sagerne er det besluttet enten at iværksætte en børnefaglig undersøgelse (i 16 procent af sagerne) eller at supplere en tidligere (i 4 procent af sagerne), jf. tabel 7.1.

Der er mange forskellige årsager til, at det i så mange sager er besluttet ikke at iværksætte en undersøgelse eller supplere en tidligere undersøgelse – blandt andet at der allerede foreligger en fyldestgørende børnefaglig undersøgelse, at det ud fra en samtale med barnet eller den unge og forældrene er vurderet, at barnet eller den unge ikke har behov for støtte, at sagen afventer anden relevant undersøgelse eller indkaldelse til retten, eller at kommunen har vurderet, at mulighederne for støtte allerede er udtømt.

7.1.1 Sagseksempler

Kommunen har besluttet at udarbejde en børnefaglig undersøgelse eller et supplement til allerede foreliggende undersøgelse

Eksempel 35: Sagen drejer sig om en 16årig dreng, som begår hærværk. Han har været kendt i tidligere kommune i 2000-04, hvor der er opstartet en børnefaglig undersøgelse, som dog aldrig afsluttes. I marts 2011 er der en PPR-vurdering på baggrund af den unges selvmordstanker, mobning med videre. Der vurderes i denne at være behov for psykologsamtaler. I juni 2011 udebliver han fra afsluttende eksamen. Forældrene giver udtryk for store problemer med den unge, som er meget grænseoverskridende. Kommunen oplyser over for Ankestyrelsen, at de vil udarbejde en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 med henblik på afklaring af det fremtidige støttebehov.

Eksempel 36: Sagen drejer sig om en 16årig pige, som begår vold i april 2011. Hun er kendt i forvaltningen siden 2008, hvor familien henvendte sig på grund af pigens store adfærdsmæssige problemer. Hun anbringes i december 2008 uden for hjemmet på grund af psykiske problemer, skoleproblemer og begyndende misbrug. I marts 2010 hjemgives hun, da institutionen ikke længere kan rumme hende på grund af massivt misbrug og vold. Der iværksættes familiebehandling og misbrugsbehandling af den unge. Der foreligger børnefaglig undersøgelse fra 2008 og den seneste handleplan er fra oktober 2008. Kommunen oplyser, at man vil udarbejde en supplerende børnefaglig undersøgelse.

7.2 Kommunens afgørelser

Om kommunens afgørelser viser undersøgelsen, *jf. tabel 7.2*, at der i 73 procent af sagerne ikke er truffet en afgørelse inden for 2 måneder efter politiets underretning. I 46 procent af sagerne har det dog ikke været relevant, at kommunen traf en afgørelse. Dette kan skyldes barnets eller den unges alder, at kommunen afventer relevant sagsbehandling – enten i kommunen (f.eks. i form af færdiggørelse af en børnefaglig undersøgelse), i kriminalforsorgen (udarbejdelse af en undersøgelse efter retsplejelovens § 808), ved politiet eller ved retten – eller at en allerede iværksat foranstaltning anses for tilstrækkelig. Derimod er det vurderet, at kommunen i 27 procent af sagerne burde have truffet en afgørelse. Begrundelserne herfor er blandt andet kriminalitetens alvorlighed samt aktuelle eller tidligere bekymrende oplysninger om barnet eller den unge.

Tabel 7.2 Har kommunen truffet afgørelse i sagen efter politiets underretning?

	Antal	Procent
Ja	76	27
Nej	77	27
Nej, men ikke relevant	130	46
Uoplyst	1	0
I alt	284	100

7.3 Støtteforanstaltninger

Kommunen kan efter servicelovens § 52, stk. 1, træffe afgørelse om foranstaltninger efter stk. 3, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Det er således ikke ethvert behov, der medfører et støttebehov efter servicelovens § 52, stk. 3, idet det skal være af væsentlig betydning og af hensyn til et særligt behov for støtte. Da de børn og unge, som sagerne vedrører, ikke nødvendigvis er omfattet af servicelovens § 52, stk. 3, er der også ved registreringen af den enkelte sag set på, om barnet eller den unge har fået anden form for hjælp for eksempel i form af ungdomsskole med tæt opfølgning fra en UU-vejleder.

Som det fremgår af *tabel 7.3*, vedrører kommunernes afgørelser om støtteforanstaltninger til de kriminelle børn eller unge primært fast kontaktperson (42 procent) og anbringelse uden for hjemmet med samtykke (21 procent). Derudover er der truffet afgørelse om familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer i 12 procent af sagerne. Anden hjælp i henhold til servicelovens § 52, stk. 3, nr. 9, er givet i 8 procent af sagerne. Denne hjælp består i blandt andet praktikforløb samt økonomisk hjælp til efterskole.

I 41 procent af sagerne er der blevet iværksat andre tiltag over for barnet eller den unge end støtte efter servicelovens § 52, stk. 3. Disse tiltag består blandt andet i gadeplansprojekter, særlige skoletilbud samt misbrugsbehandling.

Tabel 7.3 Hvilken støtte er givet til barnet eller den unge?

	Antal	Procent
Forældrepålæg	1	1
Fodlænke	0	0
Konsulentbistand mht. den unges forhold	1	1
Praktisk pædagogisk eller anden støtte i hjemmet	0	0
Familiebehandling eller behandling af den unges problemer	9	12
Døgnophold	1	1
Aflastningsordning	0	0
Personlig rådgiver	1	1
Fast kontaktperson	32	42
Anbringelse uden for hjemmet	16	21
Formidling af praktiktilbud	3	4
Anden hjælp	6	8
§ 58	1	1
Andet	31	41
I alt	76	-

Note: Procenterne summer ikke til 100 procent, da der har været mulighed for flere markeringer

Note: Efter aftale med opdragsgiver indgår kommunernes brug af ungepålæg ikke.

7.3.1 Sagseksempler

Iværksat støtte

Eksempel 37: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, der er tiltalt for vold begået i april 2011. Forvaltningen kender familien siden slutningen af 2008. Familien får på det tidspunkt tilbudt rådgivning, men afslår hjælpen, og sagen bliver lukket. I juli 2010 henvender moderen sig igen, da den unge har været oppe at slås med sin storebroder, der har taget kvælertag på den unge. Det besluttes at opstarte børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 for at afdække problemerne, men familien udebliver, og der sker derfor ikke mere. I marts 2011 idømmes den unge en betinget straf med en prøvetid på 2 år for vold med vilkår om i prøvetiden at efterkomme kommunes bestemmelser om at undergive sig støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52. Moderen kontakter kommunen igen i maj 2011, da hun ønsker økonomiske hjælp til efterskole til den unge. Han er smidt ud af skolen og modtager skolemateriale med posten. Det besluttes at opstarte børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og sideløbende hermed iværksættes foranstaltninger i form af kontaktperson og tilbud om psykolog til den unge.

Han ønsker ikke psykologsamtaler, men accepterer, at kontaktpersonen får besked om tilbuddet, og så kan de tale mere om det. Foranstaltningerne skal revurderes, når undersøgelsen er færdig. Der er efterfølgende bevilget økonomisk støtte til efterskoleophold.

Eksempel 38: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som har begået indbrud i en daginstitution, hvor han sammen med nogle andre unge knuser en rude og tager nogle cykler med sig. Forældrene har få dage forinden den begåede kriminalitet kontaktet kommunen med henblik på at få hjælp. Forældrene oplyser, at den unge pjækker en del, at han har svært ved indlæring, han har ingen fritidsinteresser. Han er sammen med nogle nye kammerater, som forældrene mener ikke er gode for ham, og hans tøj lugter af hash. Der udarbejdes børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 og iværksættes efterfølgende kontaktperson til den unge. Den unge er desuden begyndt at køre motocross 3-4 gange om ugen, og der er aftalt et praktikforløb, så han går i skole 3 dage om ugen og er i praktik 2 dage. Derudover er forældrene blevet tilknyttet en forældre-netværksgruppe for forældrene til den gruppe unge, som den unge går med, ligesom den unge har været med til nogle møder med de unge.

Eksempel 39: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som den 9. maj 2011 sigtes for et tasketyveri. Familien er kendt i kommunen siden juni 2007 grundet begyndende adfærdsproblemer hos den unge. Familien får på det tidspunkt tilbudt en kontaktperson til den unge, hvilket de dog takker nej til. Da den uheldige udvikling fortsætter, accepterer familien i januar 2009 kontaktperson til den unge samt støtte i form af familiekonsulent til moderen. Endvidere indledes der et tæt samarbejde med skolen. Da den unge begynder at færdes med unge fra det kriminelle miljø er både forvaltning, forældre og den unge enige om et miljøskift. Han begynder i august 2010 på efterskole. Det fremgår, at han i høj grad har profiteret af efterskoleopholdet både fagligt og socialt. Kontaktpersonen ophører i januar 2011, og han ønsker ikke en ny. Der er lavet en børnefaglig undersøgelse i efteråret 2009 og et tillæg i juni 2011. Det er kommunens plan at fortsætte bevilling af efterskole med henblik på at fastholde ham i det gode forløb på efterskolen, ligesom der fortsat er tilknyttet støtte til forældrene i form af en familiekonsulent.

8 Ankestyrelsens vurdering og reaktion

8.1 Ankestyrelsens vurdering

Ankestyrelsen har gennemgået og vurderet 284 sager fra landets kommuner, hvor politiet har underrettet kommunen om, at et barn eller en ung er mistænkt for kriminalitet.

Det er i den enkelte sag vurderet, om sagen er behandlet i overensstemmelse med de regler, der vedrører kommunens behandling af sager om kriminelle børn og unge.

Ankestyrelsen har vurderet, at en sag er behandlet i overensstemmelse med reglerne, hvis:

- der ses at være udfærdiget en foreløbig handleplan efter § 57 c, stk. 2 i de sager, hvor der er tale om voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet
- den foreløbige handleplan er udarbejdet senest 7 dage efter kommunen har modtaget dokumentation for kriminaliteten
- der er udarbejdet en kriminalitetshandleplan efter § 57 c, stk. 1 i de sager, hvor der er tale om voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet
- kommunen har udarbejdet en plan for udslusning i de sager, hvor den unge har været frihedsberøvet
- kommunen har iværksat en relevant foranstaltning
- foranstaltningen er iværksat på et relevant tidspunkt
- kommunen har reageret relevant på aktuelle underretning
- kommunen har reageret på tidligere underretninger

Ved undersøgelsen af, hvorvidt der skal være lavet planer efter servicelovens § 57 c, stk. 1 og 2, har Ankestyrelsen foretaget en selvstændig vurdering af, hvorvidt kriminaliteten kan anses for omfattet. Ankestyrelsen har ved denne konkrete vurdering taget udgangspunkt i forarbejderne til Serviceloven, vejledningen om særlig støtte samt Socialministeriets retningslinjer til politiet, jf. kapitel 4 og 6.1.

I nogle sager har den begåede kriminalitet medført en ungdomskontrakt for barnet eller den unge eksempelvis med vilkår om en kontaktperson. I disse sager kan det godt være vurderet, at der samlet set er handlet i overensstemmelse med reglerne – også selvom kommunen ikke har udarbejdet en undersøgelse eller et supplement til en børnefaglig undersøgelse eller en kriminalitetshandleplan. Det samme gør sig gældende i sager, hvor kommunen afventer overvejelser om en ungdomssanktion og derfor ikke har iværksat en foranstaltning.

Samlet set vurderer Ankestyrelsen, at 146 ud af 284 sager, svarende til 52 procent af sagerne, opfylder de lovgivningsmæssige krav, der er gældende for de undersøgte sager, jf. *tabel 8.1*.

Tabel 8.1 Ankestyrelsens vurdering af om kommunens sagsbehandling lever op til de lovmæssige krav.

	Antal	Procent
Ja	147	52
Nej	136	48
Uoplyst	1	0
I alt	284	100

Som det fremgår af *tabel 8.2*, er en af de primære årsager til, at reglerne ikke anses for overholdt, at der burde have været udarbejdet en foreløbig handleplan. Manglende udarbejdelse af en kriminalitetshandleplan er en anden væsentlig årsag til, at sagerne ikke er i overensstemmelse med reglerne. I 91 sager burde der således være udarbejdet en kriminalitetshandleplan.

I 35 sager, svarende til 26 procent, er der angivet "Andet", som årsagen til, at regler og praksis ikke anses for overholdt. "Andet" omfatter fortrinsvis, at det er vurderet, at kommunen burde have iværksat en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 eller burde have suppleret en tidligere undersøgelse, at fristen på 7 dage til at lave en foreløbig handleplan ikke er overholdt, at kommunen burde have reageret på underretningen fra politiet, at barnet eller den unge burde udredes nærmere, eller at forældremyndighedsindehaver ikke er inddraget i forbindelse med underretningen.

Tabel 8.2 Årsager til, at regler og praksis ikke anses for overholdt

	Antal	Procent
Der burde have været udarbejdet en foreløbig handleplan	104	76
Der burde have været udarbejdet en kriminalitetshandleplan	91	67
Kommunen burde have reageret på tidligere underretninger	22	16
Kommunen burde have iværksat foranstaltninger tidligere	23	17
Kommunen burde have iværksat en anden foranstaltning	7	5
Der burde have været udarbejdet en plan om udslusning efter § 57c	2	1
Andet	35	26
I alt	136	-

Note: Tabellen summerer ikke til 100 procent, da der kan være flere forskellige årsager til at reglerne ikke er overholdt

8.1.1 Sagseksempler

Kommunen burde have lavet en foreløbig handleplan

Eksempel 41: Sagen handler om en 15årig dreng, der er sigtet for sammen med nogle kammerater at have slået en anden med knytnæveslag adskillige gange på kroppen og benene, ligesom der blev taget et fast halsgreb. Kommunen orienteres herom telefonisk den 16. marts 2011 og ved mail den 28. marts 2011. Ved brev af 20. april 2011 orienteres kommunen af politiet om, at den unges sag – sammen med 3 kammeraters – skal domsforhandles den 23. maj 2011. Samtidig anmodes kommunen om at give møde med en repræsentant.

Ved brev af 27. april 2011 anmoder politiet kommunen om en udtalelse om den unges forhold. Politiet bemærker, at sagen ikke findes at kunne afgøres med tiltalefrafald med vilkår om ungdomskontrakt. Ved brev af 5. maj 2011 oplyser kommunen politiet om, at man ikke kan anbefale nogen former for foranstaltninger efter servicelovens § 52, da der ikke er eller har været en sag i forvaltningen om den unge, og man er uden kendskab til ham. Det samme meddeles til Ankestyrelsen i brev af 1. juni 2011. Den unge bliver efterfølgende frifundet, og kommunen foretager herefter ikke mere.

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen ved orienteringen om aktuelle kriminalitet burde have udarbejdet en foreløbig handleplan eventuelt i form af en samtale med den unge og forældremyndighedsindehaver. Kommunens forpligtigelse til at handle indtræder senest ved politiets underretning.

Kommunen burde have lavet en foreløbig handleplan og en kriminalitets-handleplan

Eksempel 42: Sagen handler om en 17årig dreng, der er sigtet for at have truet en jævnaldrende på livet med en luftpistol for at få penge, som den anden skyldte den unge. Kommunen var til stede ved afhøringen den 11. februar 2011 af den unge sammen med den unges forældre.

Kommunen har siden februar 2010 været i kontakt med familien efter at familien havde kontaktet kommunen med henblik på råd og vejledning. Den unge er tidligere blevet undersøgt af PPR og børnepsykiater flere gange, og i november 2009 bliver diagnosen ADHD stillet. Der blev iværksat medicinsk behandling, som har en vis effekt.

I marts 2010 udarbejdes der en børnefaglig undersøgelse, som konkluderer, at den unge har behov for en støtteperson, hvorefter han i juni 2010 får tilknyttet en ungekonsulent.

Udover aktuelle sigtelse er den unge i sommeren 2010 dømt for besiddelse af hash og blev i september 2010 "udredt" ved misbrugscenter. På dette tidspunkt oplyste den unge, at han røg hash, men at han ikke var afhængig.

I efteråret 2010 får familien familiebehandling med henblik på at give familien indsigt i, hvordan den unges ADHD-problematik skal tackles. I november 2010 begynder den unge i praktik og han møder stabilt. Han ophører med at ryge hash, men lider i stedet af angstanfald. I januar 2011 ønsker den unge et nyt praktiksted, da han keder sig. Den unge flytter i egen lejlighed og han beskrives i trivsel, passer sin praktik og har flere gange om ugen kontakt med ungekonsulenten. I april 2011 begynder han i et nyt praktikforløb.

Der foreligger en handleplan fra januar 2011, som vedrører arbejdet med familiens måde at håndtere den unges ADHD og heraf følgende konflikter, men handleplanen indeholder ingen oplysninger om kriminalitetsforebyggende foranstaltninger.

Af kommunens redegørelse til Ankestyrelsen til brug for behandling af sagen oplyser kommunen, at man i februar 2011 har vurderet, at der ikke er grundlag for en særskilt kriminalitetshandleplan, da der allerede er iværksat foranstaltninger, som har til formål at følge den unge tæt og guide ham i den rigtige retning. Det fremgår dog ikke af dokumenter eller journal fra denne periode, at man har forholdt sig hertil på det tidspunkt.

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen efter afhøringen af den unge burde have udarbejdet en foreløbig handleplan. Kommunen burde desuden have udarbejdet en kriminalitetshandleplan eller have revideret den allerede foreliggende handleplan med henblik på at beskrive den indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet. Da kommunens overvejelser om grundlaget for udarbejdelse af en kriminalitetshandleplan

alene fremgår af redegørelsen til Ankestyrelse, mener Ankestyrelsen ikke, at dette kan anses for dokumenteret i sagen.

Kommunen burde have reageret på tidligere underretninger

Eksempel 43: Sagen drejer sig om en 16årig dreng, der er sigtet for at have overtrådt straffelovens § 123 om trusler ved at have truet en kvinde med at ville brænde hendes lejlighed af, fordi kvinden tidligere havde anmeldt den unge til politiet for et andet forhold. Den unge idømmes 14 dages betinget fængsel med vilkår om at undergive sig foranstaltninger efter kommunens nærmere bestemmelse for en periode på 2 år.

Den unge er beskrevet med faglige og adfærdsmæssige vanskeligheder, og han har gennem sit skoleforløb skiftet mellem forskellige skoler. Han går i 10. klasse på en heldagsskole. Skolen fremstår som velvalgt for den unge, med mulighed for differentieret undervisning og relevante tilbud. Endvidere har den unge et fritidsjob to gange om ugen. Familien fremstår velfungerende og involverende i den unges liv.

Den unge er en del af en gruppe på 8-10 drenge (15-17 år), som er "bandelignende" med en bestemt hierarkisk opdeling. Gruppen mistænkes ofte for at lave ballade i området, ryge hash og fremstår hårde i deres fremtoning. Tidligere har den unge været mistænkt for tyveri af mobiltelefoner, blufærdighedskrænkelser, truende adfærd og en voldsepisode. Han er dog ikke blevet dømt for disse forhold, men kommunen er bekendt med, at den unge tidligere har været mistænkt for kriminalitet.

Kommunen har anbefalet rådgivende og opfølgende samtaler med den unge, for at følge hans rette kurs med hensyn til uddannelse mv. De rådgivende samtaler, som gives efter servicelovens § 11, er også en del af den unges dom, men disse er endnu ikke igangsat. Den unge har tidligere haft samtaler med en skolepsykolog.

Kommunen har vurderet, at der ikke er behov for yderligere foranstaltninger, herunder udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse.

Ankestyrelsen vurderer, at der fortsat er grund til bekymring for den unge, og at de iværksatte foranstaltninger ikke kan anses for tilstrækkelige. Den unge er en del af et bekymrende miljø, hvor han sammen med "drengegruppen" sætter sig selv i uhensigtsmæssige situationer, herunder kriminelle forhold. Ankestyrelsen vurderer, at sagen skal mødebehandles. Ankestyrelsen er opmærksom på, at den unge er tilknyttet et relevant skoletilbud. Ankemødet aflyses efterfølgende på baggrund af nye oplysninger fra kommunen. Kommunen oplyser, at den unge er i god udvikling både hjemme, i skole og sin fritid, samt at kommunen løbende afholder samtaler med den unge og hans familie for blandt andet at støtte op om at den unge ikke kommer ud i yderligere kriminalitet.

Kommunen burde have iværksat foranstaltninger tidligere

Eksempel 44: Sagen drejer sig om en 15årig dreng, som ultimo oktober 2010 er sigtet for knusning af en rude med henblik på tyveri.

Der har siden den unge var ganske lille været bekymring for hans udvikling og trivsel, og der er udarbejdet flere psykologiske rapporter. Der har været mange skoleskift dels på grund af flytning og den unges sociale og faglige vanskeligheder.

Den unge har været frivilligt anbragt uden for hjemmet i løbet af sommeren 2010 både på eget værelse og ungdomspension. Baggrunden for anbringelsen var den unges temperament, som han har svært ved at styre, og voldsomme konflikter i hjemmet samt moderens psykiske tilstand.

Kort tid forud for aktuelle underretning er kommunen blevet kontaktet af politiet vedrørende mistanke om at den unge har begået vold, brandstiftelse, sex med mindreårig og hæleri. Den unge varetægtsfængsles i november 2010, fordi han har truet en jævnaldrende med en kniv.

Kommunen indstiller til retten, at den unge bliver idømt en ungdomssanktion, og i februar 2011 idømmes den unge en ungdomssanktion.

Under henvisning til, at der er tale om en ung med en socialt belastet familie med store problemer vurderer Ankestyrelsen, at kommunen tidligere burde have grebet ind med relevant støtte.

Kommunen burde have udarbejdet en udslusningsplan

Eksempel 45: Sagen handler om en 16årig dreng, som i maj 2011 begår røveri mod en spillehal. Den unge bliver varetægtsfængslet i surrogat på en sikret institution, og i juli 2011 bliver han idømt 1 år og 3 måneders fængsel for forholdet, hvoraf de 6 måneder skal afsones og de 9 bliver gjort betingede. Den unge bliver løsladt til senere afsoning af de resterende 3 måneder.

Kommunen udarbejder en foreløbig handleplan i forbindelse med den aktuelle kriminalitet, der går ud på, at den unge skal screenes under opholdet på den sikrede institution, samt at der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse.

Den unge er i forvejen kendt af kommunen siden oktober 2009 for flere kriminelle forhold, herunder blandt andet røveri i februar 2010. Den unge har tidligere haft en kontaktperson, der skulle ophøre i maj 2011 under henvisning til den unges positive udvikling.

Det fremgår ikke af sagen, at den unge inden sin løsladelse har fået et tilbud fra kommunen om udslusning.

Ankestyrelsen vurderer, at kommunen burde have givet den unge et tilbud om udslusning inden løsladelsen.

8.2 Ankestyrelsens reaktion

I hver enkelt sag har Ankestyrelsen vurderet, hvorvidt kommunen gør tilstrækkeligt for barnet eller den unge. Vurderer Ankestyrelsen, at kommunen ikke gør tilstrækkeligt, kan Ankestyrelsen mødebehandle sagen. Dette har Ankestyrelsen gjort i 14 sager.

Antallet af sager, som Ankestyrelsen har besluttet at mødebehandle er en smule større end det antal, som rent faktisk er endt med at blive mødebehandlet. Dette skyldes, at der i nogle tilfælde er sket en udvikling i sagen, efter at Ankestyrelsen har oplyst kommunen, forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge om, at sagen vil blive mødebehandlet. På baggrund af nye oplysninger har det derfor i nogle sager været overflødigt at behandle sagen på et møde i Ankestyrelsen, hvorfor de pågældende sager er hævet inden ankemødet. De nye oplysninger har eksempelvis været, at kommunen selv har besluttet at indhente oplysninger eller iværksætte en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

Afgørelserne i de 14 mødebehandlede sager fremgår af nedenstående tabel (*tabel 8.3*).

Tabel 8.3 Ankestyrelsens afgørelse i sager, som er mødebehandlet

	Antal
Uden samtykke	
Iværksættelse af § 51-undersøgelse	1
§ 58, stk. 1, nr. 1 (omsorgssvigt)	4
§ 58, stk. 1, nr. 2 (vold eller andre alvorlige indgreb)	0
§ 58, stk. 1, nr. 3 (misbrug, kriminel eller anden social vanskelighed)	3
§ 58, stk. 1, nr. 4 (behandlingskrævende)	3
§ 58, stk. 2 (trods samtykke)	0
§ 58, stk. 3 (med samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år)	0
§ 63 (gennemførelse af lægelig undersøgelse eller behandling)	0
§ 68 a, videreført anbringelse	0
Anden:	
Iværksættelse af § 50-undersøgelse	8
Anbringelse med samtykke	0
Øvrige foranstaltninger efter § 52, stk. 3	1
Ingen foranstaltninger	
Kommunen gør tilstrækkeligt	0
Den unge er fyldt 18 år inden Ankestyrelsen er forpligtet til at reagere	0
Anden afgørelse	0
I alt	14

Note: Tabellen summerer ikke til 14, da der i nogle af sagerne er truffet afgørelse efter flere bestemmelser

Ankestyrelsen har truffet afgørelse om iværksættelse af børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 i 8 sager, mens der er truffet 1 afgørelse om undersøgelse uden samtykke under ophold på institution eller indlæggelse på sygehus efter servicelovens § 51. I 5 sager har Ankestyrelsen truffet afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke efter servicelovens § 58, og i 1 sag har Ankestyrelsen truffet afgørelse om kontaktperson til den unge efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6, *jf. tabel 8.3*

I 2 af sagerne om anbringelse, er anbringelsen både begrundet i omsorgssvigt, misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge samt behandlingsbehov hos barnet eller den unge. I 2 af sagerne er anbringelsen alene begrundet i forældrenes forhold (omsorgssvigt), og i 1 sag skyldes

anbringelsen alene barnets eller den unges forhold i form af misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder samt behandlingsbehov.

8.2.1 Sagseksempler på mødebehandlede sager

Afgørelser om børnefaglig undersøgelse

Eksempel 46: Det drejer sig om en 13årig dreng, som sammen med to kammerater har begået grov vold mod en dreng på skolen.

Forvaltningen har ikke forud for politiets orientering om den begåede kriminalitet haft kontakt til drengen eller hans familie. Kommunen foretager ikke mere i sagen efter tilbud til forældrene om råd og vejledning, hvilket moderen ikke ønsker.

Efter at Ankestyrelsen oplyser kommunen, forældremyndighedsindehaver og drengen om, at sagen skal behandles på ankemøde, indkalder kommunen forældrene og drengen til samtale samt kontakter drengens klub og skole. Kommunen tilbyder efterfølgende drengen en kontaktperson i 3, maksimalt 6 måneder.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50 (og henleder samtidig kommunens opmærksomhed på, at en indsats i form af kontaktperson ikke kan tidsbegrænses, og at der skal udarbejdes handleplan, jf. servicelovens §§ 140 og 57c.)

Eksempel 47: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, der har begået brugstyveri af personbil.

Det fremgår af tidligere underretning til kommunen og efterfølgende samtaler, at den unge, da han går i 8. klasse, har problemer, idet han ikke passer sin skole og sin praktik, at han gør, som det passer ham derhjemme, og at han måske har problemer med rusmidler. Kommunen beslutter, at der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og at der eventuelt vil blive tildelt den unge en støttekontaktperson, hvilket han og moderen er indstillet på.

I efteråret 2008 bliver den unge idømt en betinget straf med vilkår om blandt andet at undergive sig hjælpeforanstaltninger i henhold til serviceloven i en periode på 2 år.

Trods kommunens beslutning samt dommen fra 2008 bliver der ikke udarbejdet en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50 eller iværksat foranstaltninger. Heller ikke i forbindelse med nuværende underretning fra politiet bliver der iværksat noget. Moderen og den unge er i forbindelse med sidstnævnte indkaldt til en samtale, som moderen aflyser.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

Afgørelse om undersøgelse under ophold på institution eller indlæggelse på sygehus

Eksempel 48: Sagen drejer sig om en 16årig dreng, som er sigtet for indbrud i villa ved sammen med to andre at have brudt en terrassedør op i et hus.

Den unge har siden november 2007 begået en række kriminelle forhold. Han har blandt andet begået vold, overtrædelse af våbenloven, ildspåsættelse, hærværk, røveri, besiddelse af hash samt ulovlig omgang med hittegods. Siden indbruddet har den unge blandet andet også begået væbnet røveri i februar 2011.

Siden 2008 er der underrettet om den unge fra både SSP, skolen, politiet og beboerforeningen. Kommunen iværksætter i juli 2008 en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, men den bliver ikke færdiggjort. I august 2008 bevilliger kommune en kontaktperson til den unge, hvilket er fortsat med forskellige kontaktpersoner. I juni 2009 tilbyder kommunen psykologhjælp til den unge, men faderen afviser tilbuddet, idet han mener, at der blot er tale om skoleproblemer. I maj 2010 bliver der etableret lønnet praktik.

Den unge har mange skoleproblemer, og han er to gange blevet smidt ud fra skoler dels fordi han ikke kan indordne sig dels på grund af truende adfærd overfor en lærer. Fagligt er han ikke alderssvarende. Den unge bor efter det oplyste sammen med sine forældre og 4 hjemmeboende søskende.

Kommunen oplyser over for Ankestyrelsen i juni 2011, at man afventer retsmødet i juli 2011. Det er ikke muligt at få et samarbejde med den unge, ligesom samarbejdet med forældrene er svært. Kommunen har derfor heller ikke lavet en udtalelse til retten.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om ambulante undersøgelse af den unge uden samtykke, jf. servicelovens § 51.

Afgørelse om anbringelse efter servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1

Eksempel 49: Sagen handler om en 11årig dreng, som begår indbrud og stjæler en kakaomælk. Drengen bor sammen med sin lillebror hos sin mor. Hans far er misbruger og har ofte ingen fast adresse. Faderen kommer i moderens hjem efter forgodtbefindende.

Der har gennem hele drengens liv været bekymring for ham, og kommunen har iværksat støtte i form af bl.a. familiebehandling, kontaktperson og støtte fra Børn og Ungeteam. Senest har der været iværksat MST-behandling. Ingen af foranstaltningerne synes at have haft en reel effekt.

Drengen går i skole, men har store faglige og sociale problemer og et meget stort fravær. Man har derfor forsøgt med at støtte op omkring ham i forbindelse med at komme i skole og SFO, hvilket har hjulpet, men han er kun fysisk til stede i skolen, ikke

psykisk. Skolen efterlyser en udredning hos PPR. På et møde i marts 2010 har drengens lærer oplyst, at skolen selv har iværksat en psykologisk undersøgelse af drengen ved deres egen skolepsykolog, da man føler, at kommunen ikke gør nok for en PPR-vurdering.

Drengen er overladt til sig selv mange timer i løbet af dagen, hvor han færdes med andre utilpassede børn og laver ballade. Han har bl.a. tidligere været involveret i ildspåsættelser samt kastet æg i hovedet på en mand.

Drengen beskrives som kravafvisende og ligeglad og har ikke meget respekt for andre. Han får ingen grænser i hjemmet og kan gøre, som han vil. Kommunen indkalder i september 2010 moderen til en samtale, men hun møder ikke op.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet af drengen uden samtykke på grund af omsorgssvigt, jf. servicelovens § 58, stk. 1, nr. 1.

Afgørelse om anbringelse efter servicelovens § 58, stk. 1, nr. 3 og nr. 4

Eksempel 50: Sagen handler om en 17-årig dreng, som har stjålet en jakke fra en fortovsudstilling (værdi 500 kr.). Han har tidligere været indblandet i tyveri, forsøg på tyveri, brugstyveri af knallert og hærværk, for hvilket han har en betinget dom.

Den unge er diagnosticeret med ADHD, og beskrives som en dreng med betydelig adfærdsforstyrrelse samt indlæringsvanskeligheder. Derudover er han meget impulsstyret, hyperaktiv og opmærksomhedsforstyrret. Han er medicineret maksimalt.

Der er uarbejdet en børnefaglig undersøgelse i januar 2010. Den unge kan ikke fastholdes i et skoleforløb og har flere afbrudte forløb bag sig. Han har senest været i jobpraktik, men er på tidspunktet for behandlingen af sagen ikke i gang med noget.

Den unge har grundlæggende svært ved at se konsekvenserne af sine handlinger og har et tiltagende forbrug af hash, amfetamin og andre euforiserende stoffer. Han bor ikke noget fast sted, men er dog mest hjemme ved sin moder og stedfar. Moderen har gentagne gange haft depressioner. Hjemmet er præget af mange konflikter, og moderen magter ikke situationen og kan ikke overskue den unge. I længere perioder er den unge væk hjemmefra, hvor ingen ved, hvor han opholder sig. Han har i disse perioder sovet ved venner, på hjemløsehjem eller på gaden og har ikke taget sin medicin, men dyrker sit misbrug og er involveret i kriminalitet. Moderen er i disse perioder meget frustreret og ønsker den unge anbragt, men kommunen har vurderet, at han klarer sig på trods af den ustabile levemåde.

Den unge har tidligere været i aflastning ved en plejefamilie, har fået støtte til et efterskoleophold, haft tilknyttet en ungevejleder og har været tilknyttet en del praktikophold. Han har desuden en kontaktperson, som han jævnligt har kontakt med.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse uden for hjemmet af den unge på grund af misbrugsproblemer, kriminel adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder og behandlingsbehov hos den unge, jf. servicelovens § 58, stk. 1, nr. 3 og nr. 4.

Afgørelse om kontaktperson

Eksempel 51: Sagen drejer sig om en 17årig dreng, som er tiltalt for indbrud i villa. Den unge har siden juni 2009 været indblandet i en lang række indbrud og tyverier og har i perioden fra december 2010 til februar 2011 været varetægtsfængslet i surrogat på en sikret institution.

Den unge har afsluttet 9. klasse, har afbrudt 10. klasse på grund af fravær og har efterfølgende kortvarige forløb på teknisk skole, produktionsskole samt praktikforløb hos autolakerer.

Der er i oktober 2010 udarbejdet en ikke fyldestgørende børnefaglig undersøgelse. I perioden fra september 2010 til december 2010 er der iværksat MST-behandling i familien. Den unge er fra begyndelsen imod forløbet, men forældrene er positivt indstillede. Det fremgår, at der i begyndelsen er effekt af indsatsen, men at det i længden er svært for forældrene at fastholde fokus. Den unge er opmærksom på, at han skal sortere i sin bekendtskabskreds, hvis han skal holde sig fra at begå yderligere kriminalitet.

Der er beskrevet et tidligere forbrug af hash, men omfanget er uvist ligesom det er uvist om der stadig er et misbrug. Kommunen har i maj 2011, hvor den unge er 17½ år, vurderet, at den unge kan få brug for støtte i forhold til at fastholde uddannelse eller beskæftigelse. Det er dog ikke angivet, hvad kommunen planlægger at foretage sig.

Ankestyrelsen træffer afgørelse om kontaktperson til den unge, jf. servicelovens § 52, stk. 3, nr. 6.

8.3 Søskende-sager

Ved Ankestyrelsens gennemgang af akterne i sagerne om de kriminelle børn og unge har Ankestyrelsen også været opmærksomme på, om der fremgår oplysninger, som giver anledning til bekymring for søskende i familien.

På grund af oplysninger modtaget fra kommunerne i sagerne om kriminelle børn og unge er Ankestyrelsen i en del sager blevet bekymret for søskende og har derfor kontaktet den pågældende kommune. I nogle af disse sager har Ankestyrelsen af kommunen fået oplyst, at kommunen er opmærksom på familien, at der er ved at blive udarbejdet en børnefaglig undersøgelse, at der ikke er problemer i forhold til søskende, eller at der allerede er iværksat foranstaltninger til søskende eller lignende. Efter en konkret vurdering har Ankestyrelsen i en række af disse sager ikke fundet grundlag for af egen drift at oprette en søskende-sag.

I andre sager har Ankestyrelsen af egen drift oprettet en sag om søskende til de kriminelle børn eller unge, fordi oplysningerne i sagen om det kriminelle barn eller den unge har givet anledning til bekymring for den pågældendes søskende. Samlet har Ankestyrelsen af egen drift oprettet 6 "søskende-sager". Heraf er 4 af sagerne oprettet i forlængelse af mødebehandlede sager om kriminelle børn eller unge, jf. kapitel 8.2.

9 Plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet

9.1 Lovgrundlag

Som følge af en ændring af Serviceloven med virkning fra 1. juli 2010 er kommunerne forpligtet til at udarbejde en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet, jf. servicelovens § 19, stk. 3. Kommunerne fik samtidig mulighed for at få rådgivning fra VISO om indsatser, der kan forebygge kriminalitet, jf. servicelovens § 13, stk. 4. Baggrunden for bestemmelserne er et ønske om at sætte fokus på kommunernes kriminalpræventive arbejde.

9.2 Ankestyrelsens indhentelse af kommunernes planer

Ankestyrelsen har i maj 2011 bedt kommunerne om at indsende deres plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet.

Ved en gennemgang af tilbagemeldingerne fra kommunerne (pr. 23. november 2011 har 58 kommuner svaret)³ fremgår det, at hovedparten af kommunerne mener, at de har en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet (42 ud af de 58).

Den resterende tredjedel (16 ud af 58) af kommunerne har svaret, at der vil blive udarbejdet en plan for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet. Disse kommuner giver udtryk for, at de enten er i gang med eller inden for en kortere periode vil påbegynde arbejdet med at udarbejde en plan. Flere af kommunerne oplyser, at den sammenhængende børnepolitik er under eller snart skal revideres, og at der samtidig med dette arbejde vil blive udarbejdet en plan for den sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet.

9.2.1 VISO

På baggrund af de modtagne tilbagemeldinger fra kommunerne fremgår det, at kun 5 kommuner har benyttet sig af muligheden for at bede VISO om hjælp i forbindelse med udarbejdelse af en plan for den sammenhængende indsats mod ungdomskriminalitet. Ingen af disse planer er modtaget endnu.

Derudover giver enkelte andre kommuner udtryk for at have et samarbejde med andre eksterne samarbejdspartnere omkring forebyggelse af ungdomskriminalitet og udviklingen af dette arbejde, eksempelvis Center for Folkesundhed og Kvalitetsudvikling samt Kommunernes Landsforening.

³ Ankestyrelsen har i november 2011 skrevet til de kommuner, som per 23. november 2011 ikke har indsendt planer for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet. En række af disse kommuner har efterfølgende indsendt deres planer eller oplyst, at planerne er under udarbejdelse eller vil blive udarbejdet.

9.3 Forskellige typer planer

9.3.1 Planen udgøres af eksisterende dokumenter

Af de kommuner, der har svaret, at de har en plan, oplyser godt en fjerdedel (ca. 12 ud af de 42), at deres plan om en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet fremgår af eksisterende dokumenter eksempelvis i form af den sammenhængende børnepolitik samt diverse strategier, håndbøger, handleplaner og SSP-dokumenter. Det anføres blandt andet af disse kommuner, at ungdomskriminaliteten er udtryk for mistrivsel og bagvedliggende problemer, og at den sammenhængende børnepolitik derfor skal leve op til de krav, der stilles til en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet.

9.3.2 Selvstændige planer

Planerne for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet i de kommuner, som har oplyst at de har en selvstændig plan, er meget varierende i indhold, form og omfang.

I ca. halvdelen af tilfældene har den fremsendte plan karakter af notater, redegørelser, virksomhedsplaner for SSP-samarbejdet eller handleplaner med videre. Disse er meget konkrete og med detaljerede beskrivelser.

Andre kommuner har fremsendt selvstændige planer, som (også) beskriver kommunens mere overordnede værdier, visioner, fokusområder og målsætninger i forbindelse med indsatsen over for ungdomskriminalitet.

Det går igen i flere af disse planer, at der i arbejdet med forebyggelse af ungdomskriminalitet skal anlægges et helhedsorienteret perspektiv. Eventuelle indsatser skal ikke kun rette sig mod det enkelte barn eller den unge, men også mod omgivelserne, ligesom der skal fokuseres på de ressourcer der må være hos barnet eller den unge, familien og netværket og ikke kun problemerne. Der skal være en "rød tråd" i kommunens indsats, som skal være målrettet, sammenhængende og koordineret.

Et andet område, som en del af kommunerne har fokus på, er at fastholde børn og unge i uddannelse samt ansvarliggørelse af både barnet eller den unge og forældrene, herunder at tydeliggøre forældres forpligtigelse til at tage aktiv del i deres børns liv, trivsel og adfærd.

Endelig har en del af kommunerne fokus på såkaldte flertalsmisforståelser, hvilket dækker over det forhold, at mange børn og unge har en overdreven forestilling om, hvad andre børn og unge gør og må i forhold til kriminalitet, alkoholforbrug, rygning brug af narkotika mv. Derfor tror mange børn og unge, at alle andre børn og unge gør noget, som det reelt kun er et mindre flertal, der gør. Disse kommuner giver udtryk for, at de vil arbejde med og forsøge at påvirke børnenes og de unges opfattelse, som ofte vil være baseret på misforståelser og sociale overdrivelser.

9.4 Fælles karakteristika ved planerne

Planerne for en sammenhængende indsats over for ungdomskriminalitet indeholder i vidt omfang beskrivelser af kommunernes organisering af det kriminalitetsforebyggende arbejde, herunder særligt SSP-samarbejdet og specifikke indsatser, som er iværksat i kommunen. Som eksempler på specifikke indsatser er der blandt andet beskrevet oprettelse af særlige ungecentre/-enheder/-teams, tiltag til fastholdelse af uddannelse og arbejde, udarbejdelse af livsstilsundersøgelser og ungeprofiler med henblik på at identificere særlige fokusområder, særlige tilbud i ungdomsskole-regi og indsatser ved lokale begivenheder i form af festivaler, halballer, 'open by night'- arrangementer, sidste skoledag med videre.

For en del kommuners vedkommende indeholder de fremsendte dokumenter (også) meget detaljerede beskrivelser af arbejdsgange samt opgave- og ansvarsfordeling mellem de forskellige forvaltninger og enheder i kommunerne i forbindelse med børn og unges bekymrende adfærd og kriminalitet. De indeholder beskrivelser af, hvordan man i praksis forsøger at forebygge og tilbyder hjælp eksempelvis i form af morgenvækning, konfliktløsning, lektiehjælp, gennemgang af politiets uge-lister over kriminalitet, regler om hvornår der skal aflægges hjemmebesøg og indkaldes til samtale med videre. Flere af kommunerne opererer med en inddeling af kriminalitet efter alvor; bekymrende adfærd, førstegangs-kriminalitet, gentagen og alvorlig kriminalitet samt personfarlig kriminalitet ledsaget af en detaljeret beskrivelse af hvem og hvordan der handles på de forskellige niveauer. Disse er meget praktisk og detail-betonede beskrivelser.